

บทที่ 4

บทบาทของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ ในการสร้างความสัมพันธ์แบบชุมชนเสมือนของผู้สูงอายุ

ในการนำเสนอข้อมูลการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ในการสร้างความสัมพันธ์แบบชุมชนเสมือนของผู้สูงอายุสมาชิก “OPPY Club” ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกผู้สูงอายุของ OPpy Club
2. หลักสูตรการสอนของ OPpy Club
2. วัตถุประสงค์ของการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต
3. บทบาทของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ที่มีต่อผู้สูงอายุ

4.1 สมาชิกผู้สูงอายุของ OPpy Club

4.1.1 ลักษณะประชากร

	ชื่อ	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา
1.	คุณวิศาล	ชาย	55	ปริญญาโท
2.	คุณศุภร	ชาย	55	ปริญญาตรี
3.	คุณโสภา	หญิง	55	อนุปริญญา
4.	คุณอำภา	หญิง	55	ปริญญาตรี
5.	คุณโตมชัย	ชาย	57	ปริญญาตรี
6.	คุณนิภา	หญิง	57	ปริญญาตรี
7.	คุณกฤษณี	หญิง	58	ปริญญาตรี
8.	คุณชาติชาย	ชาย	58	ปริญญาตรี
9.	คุณปรีดา	หญิง	58	ปริญญาตรี
10.	คุณพัทยา	หญิง	58	ปริญญาโท

	ชื่อ	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา
11.	คุณประทุมศรี	หญิง	59	ปริญญาตรี
12.	คุณสุณี	หญิง	59	ปริญญาตรี
13.	คุณจารุพันธ์	หญิง	60	ปริญญาตรี
14.	คุณพรพิมล	หญิง	60	ปริญญาตรี
15.	คุณอนงค์	หญิง	60	ปริญญาตรี
16.	คุณประสิทธิ์	ชาย	61	ปริญญาตรี
17.	คุณวิไลพันธุ์	หญิง	61	ปริญญาตรี
18.	คุณสมควร	ชาย	61	ปริญญาตรี
19.	คุณดลฤดี	หญิง	62	ปริญญาตรี
20.	คุณวริษฐา	หญิง	62	ปริญญาตรี
21.	คุณแน่น้อย	หญิง	63	ปริญญาตรี
22.	คุณสมคิด	ชาย	63	ปริญญาตรี
23.	คุณเสรี	ชาย	64	ปริญญาตรี
24.	คุณโสภา (2)	หญิง	64	ปริญญาตรี
25.	คุณยุพิน	หญิง	65	ปริญญาตรี
26.	คุณยงยุพลักษณ์	หญิง	66	ปริญญาตรี
27.	คุณเจริญ	ชาย	67	ปริญญาตรี
28.	คุณปราณี	หญิง	68	ปริญญาตรี
29.	คุณวิจิตรา	หญิง	68	ปริญญาตรี
30.	คุณคาร์เมน	หญิง	71	ปริญญาตรี

ตารางที่ 4 ลักษณะประชากรของผู้สูงอายุ

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน มีอายุระหว่าง 55 – 71 ปี หากพิจารณาโดยแยกเป็นเพศ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจการใช้อินเทอร์เน็ตของ SeniorNet

สำหรับประเด็นเรื่องภูมิหลังทางการศึกษา ผู้วิจัยได้ข้อมูลว่า ผู้สูงอายุจบการศึกษาระดับอนุปริญญา 1 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 27 คน และจบ

การศึกษาระดับปริญญาโท 2 คน จากการสัมภาษณ์ พบว่าผู้สูงอายุที่มีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน จึงไม่ประสบปัญหาในเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นของการใช้งานคอมพิวเตอร์ นอกเหนือจากพื้นฐานในเรื่องของภาษาอังกฤษแล้ว ยังต้องพิจารณาในเรื่องพื้นฐานความรู้ด้านการพิมพ์ดีด ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลว่า ผู้สูงอายุร้อยละ 90 ได้ผ่านหลักสูตรการเรียนพิมพ์ดีดมาแล้ว จึงไม่มีปัญหาในการพิมพ์ สำหรับร้อยละ 10 ที่เหลือนั้น ใช้วิธีการพิมพ์อย่างช้าๆ ซึ่งไม่ถือว่าเป็นปัญหาเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างที่คุณดลฤดีที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“มีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษพอสมควรจึงไม่มีปัญหา หลักสูตรที่สอนก็เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน สำหรับผู้ที่ไม่ล้นทักก็สามารถดูจากตำราที่เขาแจกให้ได้” (ดลฤดี, สัมภาษณ์ 27 กุมภาพันธ์ 2545)

หรือกรณีของคุณวิจิตรา ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“เคยเรียนพิมพ์ดีดมาแต่ก็ลืมไปบ้างเพราะไม่ค่อยได้พิมพ์ แต่เด็กๆ สมัยนี้เขาก็พิมพ์ดีดกันทั้งนั้น แล้วจะกลัวไปทำไม” (วิจิตรา, สัมภาษณ์ 14 พฤศจิกายน 2544)

4.1.2 การรับทราบข้อมูลเรื่อง OPDY Club

ตามที่ได้กล่าวไปในตอนต้นว่า เครือข่ายทางสังคมของผู้สูงอายุจะมีขนาดที่ลดลงเนื่องมาจากการขาดการติดต่อไปมาหาสู่กับผู้อื่น เพื่อเป็นการตรวจสอบเครือข่ายที่ผู้สูงอายุมีอยู่ และการเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้ของสื่อต่างๆ ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามถึงการรับทราบข้อมูลการเปิด OPDY Club สรุปผลได้ ดังนี้

การรับทราบข้อมูล	จำนวนคน
(1) จากเพื่อน	15
(2) จากคนในครอบครัว	4
(3) จากสื่อมวลชน	
- สื่อโทรทัศน์	1
- สื่อหนังสือพิมพ์	5
- สื่อวิทยุ	5

ตารางที่ 5 การรับทราบข้อมูลเรื่อง OPDY Club

ผู้สูงอายุจำนวน 19 คน ทราบข่าวการเปิด OPY Club จากการแนะนำของบุคคลที่รู้จัก โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ทราบจากกลุ่มเพื่อน 15 คน และทราบจากคนในครอบครัว 4 คน สำหรับส่วนที่เหลือ คือ 11 คน ทราบข้อมูลของ OPY Club จากสื่อมวลชน คือ ผ่านทางรายการโทรทัศน์ ฌ ไม่เฉ่า หนังสือพิมพ์ หรือรายการวิทยุ

ข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุ 15 คน ยังคงติดต่อพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนข่าวสารกับเพื่อนฝูงอยู่ และผู้สูงอายุ 11 คนยังคงเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เมื่อได้รับทราบข่าวเกี่ยวกับการจัดตั้ง OPY Club ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ ให้ได้มีโอกาสเรียนรู้และใช้งานคอมพิวเตอร์ เพื่อสามารถติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งตรงกับความต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ จึงสนใจที่จะมาสมัครเรียน และแจ้งข้อมูลต่อไปยังสมาชิกครอบครัว ญาติ หรือเพื่อนที่อยู่เ็นวัยสูงอายุเช่นเดียวกัน เพื่อชักชวนให้มาทดลองสมัครเรียน นอกจากนั้น ผู้สูงอายุบางท่านยังได้รับการแนะนำ ส่งเสริม และสนับสนุนจากบุคคลในครอบครัว ให้มาเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

4.1.3 แรงจูงใจในการมาสมัครเรียน

แรงจูงใจ	จำนวนคน
(1) ต้องการเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต	24
(2) ต้องการสร้างมิตรภาพใหม่	6

ตารางที่ 6 แรงจูงใจในการมาสมัครเรียน

(ก) ต้องการเรียนรู้วิธีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

ผู้สูงอายุจำนวน 24 คน สมัครเข้ามาเรียน เนื่องจากมีความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของอินเทอร์เน็ต ดังจะยกตัวอย่างได้จากการให้สัมภาษณ์ของคุณวิศาล ดังนี้

“คอมพิวเตอร์แพร่หลายและพัฒนาก้าวหน้าไกลไปมากแล้ว คิดว่าขณะนี้ยังไม่สายเกินไปที่จะเรียนรู้ ถือว่าเป็นสิ่งซึ่งจำเป็นต้องรู้และใช้งานให้เป็น ในปัจจุบันและ

อนาคต จะไม่รู้ไม่เป็นคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตไม่ได้อีกต่อไปแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นวัยใด” (วิศาล, สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2544)

หรือในกรณีของคุณพรพิมล ที่ให้สัมภาษณ์ว่า
 “ตอนนี้โลกก้าวไปไกลมากแล้ว ถ้าไม่เรียนรับรองว่าจะก้าวไม่ทัน กระแส อินเทอร์เน็ตนั้นก็เปรียบเทียบเหมือนกับโลกอีกโลกหนึ่งที่เราจะเข้าไปท่องเที่ยวที่ม ี ความแปลกใหม่ อีกอย่างคือเป็นการย่นระยะเวลาอย่างมากที่เราจะติดต่อกับ ใคร” (พรพิมล, สัมภาษณ์ 4 เมษายน 2545)

หรือกรณีของคุณโดมชัย ที่ให้สัมภาษณ์ว่า
 “มีความต้องการที่จะเรียนมานานแล้ว เพราะไม่อยากเป็นคนล้าสมัย ประกอบกับ ความต้องการจะติดต่อสื่อสารกับลูกในต่างประเทศ จึงตัดสินใจมาเรียนที่ OPPY สนใจเรื่องอินเทอร์เน็ตมานานแล้ว และที่สำนักงานก็มีเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ หลายเครื่อง แต่ไม่มีโอกาสได้ใช้ เพราะไม่มีเวลาและไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านนี้มา ก่อน จึงกลัวว่าหากเล่นไปโดยไม่มีการฝึกหัดวิธีใช้ที่ถูกต้อง อาจจะทำให้เกิด ความเสียหายได้” (โดมชัย, สัมภาษณ์ 26 ธันวาคม 2544)

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีผู้สูงอายุถึง 26 คน ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ที่บ้านอยู่แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของบุตรหลานนั้น ได้เคยให้ลูกหลานสอนให้ แต่เมื่อไป ทดลองใช้ ลูกหลานก็กลัวว่าผู้สูงอายุจะทำให้เครื่องเสียหาย ประกอบกับผู้สูงอายุจะ เข้าใจเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ช้า เนื่องจากความซับซ้อนในการใช้งานซึ่งต้องอาศัยการจดจำ จึงมักเกิดปัญหา ต้องซักถามลูกหลานบ่อยครั้ง และอาจทำให้เกิดความรำคาญได้

(ข) ต้องการสร้างมิตรภาพใหม่

นอกจากความต้องการที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่แล้ว ผู้สูงอายุจำนวน 6 คน ให้ เหตุผลว่ามาสมัครเรียนที่ OPPY เนื่องจากต้องการที่จะได้พบและทำความรู้จักเพื่อนใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เช่น คุณอนงค์ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“หากอยู่บ้าน ก็จะปลูกต้นไม้ หรือโทรศัพท์คุยกับเพื่อน ซึ่งเพื่อนคนอื่นๆ ก็จะคุย กันเรื่องลูกๆ แต่เนื่องจากเราไม่มีครอบครัว ทำให้ไม่ค่อยถนัดที่จะคุยเรื่องนี้ จึง

เห็นว่าหากมาสมัครเรียน คงมีโอกาสที่จะได้รู้จักคนเพิ่มขึ้น" (อนงค์, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2544)

หรือคุณปราวณีที่ให้สัมภาษณ์ว่า

"เกษียณอายุมาหลายปีแล้ว ส่วนใหญ่จะอยู่แต่ที่บ้าน ไม่ได้ออกไปไหนมากนัก เพื่อนที่มีอยู่ก็ไม่ค่อยได้ติดต่อกัน มีความรู้สึกว่ายู่อย่างเงียบเหงา เมื่อได้ทราบข่าว OPPY Club จึงมาสมัครเรียน เพราะอยากมีเพื่อน" (ปราวณี, สัมภาษณ์ 27 กุมภาพันธ์ 2545)

ข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะเรียนรู้วิธีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และเชื่อมั่นว่าเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ โดยผู้สูงอายุได้เคยขอให้ลูกหลานสอนให้ แต่ประสบปัญหาเนื่องมาจากการที่ลูกหลานไม่มีทักษะในการสอน และกลัวจะทำให้เครื่องเสียหาย เมื่อได้ทราบว่า มีสถาบันที่เปิดสอนสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะจึงมาสมัครเรียน

4.1.4 ประสพการณ์ในการเรียนคอมพิวเตอร์

ประสพการณ์ในการเรียน	จำนวนคน
(1) เคยเรียน	3
(2) ไม่เคยเรียน	27

ตารางที่ 7 ประสพการณ์ในการเรียนคอมพิวเตอร์

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่มีความสนใจในเทคโนโลยีใหม่ และต้องการจะเรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยได้ข้อมูลว่า ผู้สูงอายุมีความเห็นว่าการไปสมัครเรียนที่สถาบันสอนคอมพิวเตอร์น่าจะได้ผลดีกว่าการขอให้บุตรหลานสอนให้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีความกลัวว่าจะเรียนไม่ทันเด็ก ตัวอย่างเช่น คุณกฤษณี ที่ให้สัมภาษณ์ว่า "คอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่อยากจะเรียนมานานตั้งแต่เมื่อ 7 ปีที่แล้ว แต่หากจะไปเรียนที่ที่เขามีสอนกัน ก็มีความรู้สึกที่ว่า เราเองอายุมากแล้ว ไปเรียนกับเด็กก็ คงจะซัดซ่า ไปทำควมรำคาญให้เขามากกว่า จึงไม่ได้เริ่มเสียที" (กฤษณี, สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2545)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน ผู้วิจัยได้ข้อมูลว่า ผู้สูงอายุจำนวน 25 คน เคยทำงานอยู่ในตำแหน่งผู้บริหารของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีคอมพิวเตอร์อยู่ที่ทำงาน แต่ไม่เคยมีโอกาสได้ใช้ เนื่องจากมีผู้ช่วยหรือเลขานุการเป็นผู้พิมพ์งานหรือจัดการแทนให้ ผู้สูงอายุจึงคิดว่าตนเองด้อยความรู้ในเรื่องคอมพิวเตอร์ และถึงแม้ว่าจะมีคอมพิวเตอร์อยู่ที่บ้านด้วยก็ตาม แต่จะมีความรู้สึกกลัว หากไปใช้เครื่องแล้ว บางครั้งอาจพลั้งเผลอไปกดปุ่มผิดพลาดทำให้โปรแกรมบางอย่างหายไป จึงมีความรู้สึกกลัวคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นมานอกเหนือไปจากความรู้สึกด้อยความรู้

ผู้สูงอายุที่ตัดสินใจมาสมัครเรียนที่ OPY Club นี้ จึงต่างจากผู้สูงอายุทั่วไปที่มีอยู่ในสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะมองว่า ชีวิตในวัยหลังจากเกษียณอายุแล้ว ควรที่จะพักผ่อนอยู่กับบ้าน ไม่จำเป็นต้องทำอะไรหรือเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพิ่มเติมอีก ตรงกันข้าม เมื่อตัดสินใจที่จะมาเรียน ผู้สูงอายุสมาชิก OPY Club ได้ก้าวข้ามความกลัวในเรื่องของเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งถูกมองว่าเป็นคนละขั้วกับผู้สูงอายุได้

กระบวนการของการใช้ CMC ของผู้สูงอายุ จึงเริ่มด้วยการฝึกอบรมให้สมาชิกในชุมชนเข้าใจวิธีการใช้งานของคอมพิวเตอร์เบื้องต้น และสร้างความคุ้นเคย รวมทั้งความมั่นใจให้กับผู้สูงอายุ โดยการขจัดความกลัวเทคโนโลยีใหม่ออกไป ดังเช่นที่คุณอำภา ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ตื่นเต้นมากที่ได้มานั่งอยู่หน้าจอและเล่นอินเทอร์เน็ตอย่างเพลิดเพลิน ไม่เคยคิดเลยว่า กล่องพิเศษแบบนี้จะทำอะไรได้มากขนาดนี้ เมื่อหลายปีที่แล้วบริษัท ได้มีการจัดการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งดิฉันกลัวมากและได้ถอนตัวออก แต่ตอนนี้กล้าที่จะใช้มันและเรียนรู้อย่างเต็มที่” (อำภา, สัมภาษณ์ 25 ตุลาคม 2544)

หรือกรณีของคุณวริษฐา ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“เมื่อได้มาเรียนที่ OPY รู้สึกประทับใจในความเป็นกันเอง และครูผู้สอนที่พยายามสอนให้เข้าใจโดยไม่เร่งรีบ เมื่อเข้าใจดีแล้วจึงเริ่มสอนบทต่อไป ทำให้มีโอกาสลงมือใช้งานจริงจนคล่อง ปัจจุบันมีความมั่นใจการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมากขึ้น และรู้สึกสนุกกับมัน” (วริษฐา, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2544)

หรือกรณีของคุณเสรี ที่กล่าวว่า

“สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากที่ได้มาเรียน ก็คือ เดิมเคยอยากเล่นคอมพิวเตอร์แต่ไม่กล้า แต่ปัจจุบันเวลาไปที่ไหนที่มีคอมพิวเตอร์ จะเข้าไปใช้ และ login ดูข่าวสารข้อมูล อ่าน E-mail โดยไม่มีความกลัวใดๆ” (เสรี, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2544)

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ สรุปได้ว่า สมาชิกผู้สูงอายุของ OPPY Club นั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษาดั้งแต่ระดับอนุปริญญาขึ้นไป มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับ B+ ขึ้นไป สนใจในเรื่องเทคโนโลยีใหม่ มีทักษะพื้นฐานทางด้านภาษาอังกฤษและพิมพ์ดีด ไม่ได้ทำงาน หรือเกษียณอายุแล้ว จึงมีเวลาว่างเพียงพอที่จะมาเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อที่ต้องใช้เวลา เป็นคนแก่ที่ทันสมัย ไม่ต้องการตกยุค และมีลักษณะชอบสังคม (Sociable) ไม่เก็บตัว

4.2 หลักสูตรการสอนของ OPPY Club

คุณสุธีรา จำลองสกุลลักษณ์ ผู้จัดการแผนกฝึกอบรม ฝ่ายอินฟอร์เมชันเทคโนโลยี และฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบในการออกแบบหลักสูตรการสอนให้กับสมาชิก OPPY Club กล่าวว่า หลักสูตรที่ใช้ในการอบรม ได้ถูกออกแบบมาเพื่อให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยสมาชิกจะได้รับคู่มือการเรียนที่ง่ายต่อการเรียนรู้ และการทำความเข้าใจ ในการเรียนการสอนนั้น จะใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ทันสมัย ได้รับการออกแบบและวางแผนมาให้เหมาะกับวัยของผู้เรียน เช่น คอมพิวเตอร์จอแบนเพื่อช่วยถนอมสายตาของผู้สูงอายุ หรือขนาดของตัวอักษรที่ถูกปรับให้มีขนาดใหญ่ขึ้น นอกจากนี้ทางชมรม OPPY ได้กำหนดจำนวนผู้เรียนเพียงห้องเรียนละ 8 ท่านต่อครูผู้สอน 1 ท่าน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้สอนจะสามารถดูแลได้อย่างใกล้ชิดทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรของ OPPY Club ทั้งหมดมี 2 ระดับ คือ หลักสูตรพื้นฐาน และหลักสูตรขั้นสูง ซึ่งแบ่งออกเป็นโปรแกรม A B และ C โดย OPPY กำหนดให้สมาชิกเริ่มเรียนตั้งแต่หลักสูตรคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตขั้นพื้นฐาน (Basic OPPY Courses) แบ่งออกเป็นหลักสูตร จำนวน 6 หลักสูตร ซึ่งสมาชิกต้องเรียนครบทั้ง 6 หลักสูตร โดยใช้ระยะเวลาในการอบรมทั้งหมด 15 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 ชั่วโมง ทั้งนี้ OPPY Club จัดให้มีการอบรมสัปดาห์ละ 2 วัน ซึ่งสมาชิกสามารถเลือกวันที่จะเข้าอบรมได้ คือ วันจันทร์และวันพุธ หรือวันอังคารและวันพฤหัสบดี โดยแบ่งการอบรมออกเป็น 2 รอบ คือ รอบเช้า เวลา 9.30 – 11.30 น. และรอบบ่าย เวลา 14.00 – 16.00 น.

หลักสูตรพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 หลักสูตร ดังต่อไปนี้

1. การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น (ฝึกอบรมจำนวน 2 ครั้ง)
 - การแนะนำให้ผู้รู้จักส่วนประกอบหลักของคอมพิวเตอร์
 - วิธีการเปิดและปิดเครื่อง
 - แนะนำองค์ประกอบต่างๆ ที่อยู่บนหน้าจอ
 - แนะนำการใช้เมาส์ (ปุ่มซ้าย – ปุ่มขวา)
 - แนะนำการใช้งานสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏเมื่อเรียกใช้งานโปรแกรม การเปิดโปรแกรม
 - ฝึกทักษะการใช้เมาส์ด้วยโปรแกรม Solitaire
 - แนะนำการใช้ปุ่มลัดคีย์บอร์ด
 - การฝึกทักษะการใช้งานคีย์บอร์ดด้วยโปรแกรม Word

2. การใช้บริการข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต (ฝึกอบรมจำนวน 4 ครั้ง)
 - ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต
 - แนะนำอุปกรณ์และสิ่งจำเป็นสำหรับการเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
 - แนะนำการให้บริการต่างๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
 - การใช้บริการด้านข้อมูลข่าวสารบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (World Wide Web)
 - ศัพท์เทคนิคที่ควรทราบ
 - แนะนำการใช้งานโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ (Internet Explorer)
 - หลักการท่องเว็บเบื้องต้น
 - การใช้ปุ่มต่างๆ ของโปรแกรม Internet Explorer ในการท่องเว็บ
 - การเปลี่ยนรูปแบบและขนาดของตัวอักษร
 - การเปิดเว็บไซต์ที่ทราบที่อยู่ของเว็บไซต์แล้ว
 - การใช้ Search Engines ในการค้นหาข้อมูล
 - การจัดเก็บเว็บไซต์ที่ชื่นชอบไว้ใน Favorite
 - การบันทึกรูปภาพจากเว็บไซต์ต่างๆ
 - การสร้าง Connection เพื่อเชื่อมต่อเครื่องคอมพิวเตอร์เข้าสู่ศูนย์บริการอินเทอร์เน็ต

3. การใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) (ฝึกอบรบจำนวน 4 ครั้ง)
 - การให้ความรู้พื้นฐานเรื่องการใช้บริการ E-mail
 - แนะนำอุปกรณ์และสิ่งจำเป็นในการใช้บริการ E-mail
 - การใช้โปรแกรม Eudora ในการรับ-ส่ง E-mail
 - การตั้งค่าที่จำเป็นก่อนการใช้งาน
 - แนะนำการทำงานแบบ Off-line
 - การสร้างจดหมายใหม่
 - การส่ง - รับจดหมาย
 - การเปิดจดหมายอ่าน
 - การลบจดหมายที่ไม่ต้องการแล้ว
 - การใช้คำสั่ง Reply ในการตอบจดหมาย
 - การใช้คำสั่ง Forward ในการส่งต่อจดหมาย
 - การสร้างและเรียกใช้ Signature
 - การสร้างและการเรียกใช้ Address Book
 - การส่งไฟล์ข้อมูลแนบไปกับจดหมาย
 - การเปิดไฟล์ข้อมูลที่แนบมากับจดหมายที่ได้รับ
 - การติดตั้งโปรแกรม Eudora Light

4. การรับ-ส่งบัตรอวยพรอิเล็กทรอนิกส์ (E-Card) ผ่านอินเทอร์เน็ต (ฝึกอบรบจำนวน 1 ครั้ง)
 - การให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ E-Card
 - แนะนำเว็บไซต์ที่ให้บริการส่ง E-Card ฟรี
 - ฝึกทักษะการส่ง E-Card
 - การรับและเปิดอ่าน E-Card ด้วยโปรแกรม Eudora

5. การบันทึกข้อมูลด้วย Microsoft Word (ฝึกอบรบจำนวน 3 ครั้ง)
 - การให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลต่างๆ ด้วยโปรแกรม Microsoft Word
 - แนะนำการใช้งานโปรแกรม Microsoft Word
 - การเรียกใช้งานโปรแกรม Microsoft Word

- การเรียกใช้คำสั่งต่างๆ การสร้างเอกสารใหม่
- การบันทึกเอกสารใหม่
- การพิมพ์และแก้ไขข้อความในหน้าเอกสาร
- การตกแต่งและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของข้อความ
- การย้ายและคัดลอกข้อความ
- การสร้างข้อความแบบรายการ (List)
- การตรวจสอบคำผิด
- การสร้างตาราง
- การสร้าง Header และ Footer
- การเปิดเอกสารที่สร้างไว้แล้ว
- การพิมพ์เอกสารออกทางเครื่องพิมพ์ (Printer)

6. การจัดการไฟล์ข้อมูลด้วย Windows Explorer (ฝึกอบรบจำนวน 1 ครั้ง)

- การให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟล์ข้อมูลต่างๆ
- แนะนำการจัดเก็บไฟล์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Windows Explorer
- การเรียกใช้งานโปรแกรม Windows Explorer
- แนะนำส่วนประกอบของหน้าต่าง Windows Explorer
- การสร้างโฟลเดอร์ใหม่
- การเปลี่ยนชื่อไฟล์ข้อมูลและโฟลเดอร์
- การเปิดดูไฟล์ข้อมูลที่อยู่ในโฟลเดอร์ต่างๆ
- การย้ายไฟล์ข้อมูล
- การคัดลอกไฟล์ข้อมูล
- การลบไฟล์ข้อมูลและโฟลเดอร์

หลักสูตรคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตขั้นพื้นฐานนี้ เป็นหลักสูตรที่ออกแบบมาเพื่อให้เหมาะสมกับผู้สูงวัยที่ไม่มีพื้นฐานการใช้งานคอมพิวเตอร์มาก่อน และมีความสนใจที่จะท่องเที่ยวในโลกกว้าง บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งมีความประสงค์ที่จะเรียนรู้ถึงการสื่อสาร ด้วยวิธีการที่ทันสมัยผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า E-mail เนื้อหาที่จัดไว้ในหลักสูตรขั้นพื้นฐานนี้ นับได้ว่าเป็นพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีทักษะที่ดีพอสมควรแล้ว ก็จะสามารถพัฒนาทักษะการใช้งานไปในขั้นที่สูงกว่าได้

เมื่อเปรียบเทียบหลักสูตรของ OPPY Club กับหลักสูตรการสอนคอมพิวเตอร์ของสถาบันทั่วไปแล้ว พบว่า หลักสูตรคอมพิวเตอร์อื่นจะเป็นการสอนคอมพิวเตอร์เพื่อการใช้งานในสำนักงาน ซึ่ง ประกอบด้วยหลักสูตร ดังนี้

1. Windows Me
2. Ms Excel 2000
3. Ms Word 2000
4. Powerpoint 2000
5. Access 2000
6. Internet

หลักสูตรดังกล่าว เหมาะสำหรับคนทำงาน นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการทำงานทั่วไป เช่น การจัดการเอกสาร งานคำนวณ การนำเสนอผลงาน การจัดเก็บข้อมูล ซึ่งเมื่อจบหลักสูตรแล้ว ผู้เรียนสามารถนำไปใช้งานได้ทันที (ที่มาของข้อมูล ; สถาบันภาษาและคอมพิวเตอร์ ECC)

สถาบัน ECC กำหนดตารางเรียนให้สะดวกต่อผู้สมัคร โดยผู้สมัครสามารถเลือกวันและเวลาที่จะเข้าเรียนได้ เนื่องจากผู้สมัครส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงของวัยเรียน หรือวัยทำงาน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะหาเวลาว่างได้ไม่มากนัก ทั้งนี้ สถาบัน ECC ได้กำหนดระยะเวลาของหลักสูตรไว้เท่ากับ 18 ชั่วโมง ซึ่งต่างจากของ OPPY Club ที่กำหนดไว้ที่ 30 ชั่วโมง

สำหรับ OPPY Club นอกเหนือจากหลักสูตรพื้นฐานที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ทาง OPPY Club ยังได้จัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตขั้นสูง (Advanced OPPY Courses) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ออกแบบเพื่อให้เหมาะสมกับผู้สูงวัยที่มีพื้นฐานการใช้งานคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตมาบ้างพอสมควร และมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการใช้งานบริการต่างๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยแบ่งออกเป็น 3 หลักสูตร คือ โปรแกรม A, โปรแกรม B และโปรแกรม C ซึ่งสมาชิกสามารถเลือกโปรแกรมได้ตามความสนใจ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

หลักสูตรขั้นสูง โปรแกรม A ประกอบด้วย

1. การดาวน์โหลดและการติดตั้งโปรแกรม (ฝึกอบรมจำนวน 1 ครั้ง)

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการดาวน์โหลดโปรแกรมจากเว็บไซต์ต่างๆ
- แนะนำเว็บไซต์ที่ให้บริการโปรแกรมซอฟต์แวร์ (Freeware & Shareware)
- การดาวน์โหลดโปรแกรมจากเว็บไซต์
- การติดตั้งโปรแกรมที่ดาวน์โหลดมาจากเว็บไซต์

2. การสนทนาผ่านเครือข่ายด้วย ICQ (ฝึกอบรวมจำนวน 3 ครั้ง)

- แนะนำการสนทนาผ่านเครือข่ายด้วยโปรแกรม ICQ
- การดาวน์โหลดและการติดตั้งโปรแกรม ICQ
- การลงทะเบียนเพื่อขอหมายเลข ICQ ใหม่
- การเปลี่ยนโหมดการทำงานของ ICQ
- การลบหมายเลข ICQ ของคุณออกจากคอมพิวเตอร์
- การลงทะเบียนแบบที่มีหมายเลข ICQ อยู่แล้ว
- การ Add หมายเลข ICQ ของเพื่อนลงใน Contact List ของคุณ
- การส่งและรับข้อความจากเพื่อนๆ
- การรับและส่งไฟล์ข้อมูล
- การสนทนาแบบต่อเนื่อง (ICQ Chat)
- การบอกสถานะของตนเองขณะใช้งานโปรแกรม ICQ
- การลบชื่อเพื่อนออกจาก Contact List

3. การสแกนและการตกแต่งรูปภาพ (ฝึกอบรวมจำนวน 2 ครั้ง)

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสแกนรูปภาพ
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการสแกนรูปภาพ
- แนะนำอุปกรณ์ที่สำคัญสำหรับการสแกนรูปภาพ
- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องของไฟล์รูปภาพ (ประเภทของไฟล์รูปภาพ, การตั้งชื่อของไฟล์รูปภาพ)
- ฝึกทักษะการสแกนรูปภาพ และการบันทึกไฟล์รูปภาพ
- การตกแต่งรูปภาพด้วยโปรแกรม Paint Studio
 - การดาวน์โหลดและการติดตั้งโปรแกรม
 - การเพิ่มเทคนิคพิเศษให้รูปภาพ
 - การพิมพ์ข้อความลงบนรูปภาพ

4. การสร้างเว็บเพจเบื้องต้น (ฝึกอบรบจำนวน 5 ครั้ง)

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างเว็บเพจ
- ศัพท์เทคนิคที่ควรทราบ
- หลักการในการสร้างเว็บเพจและการวางแผน
- การสร้างเว็บเพจด้วยโปรแกรม Netscape Composer
- การสร้างและบันทึกไฟล์เว็บเพจใหม่
- การพิมพ์และตกแต่งข้อความ
- การนำรูปภาพมาประกอบ
- การเพิ่มสีและพื้นภาพ (Background)
- การสร้างตารางและการนำข้อมูลใส่ลงในตาราง
- การสร้างตัวเชื่อมโยง (Link)
- การนำเว็บเพจเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต (File Transfer Protocol – FTP)

5. การบันทึกข้อมูลตัวเลขด้วย MS-Excel (ฝึกอบรบจำนวน 3 ครั้ง)

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลตัวเลข
- แนะนำการใช้โปรแกรม Microsoft Excel
- การเรียกใช้งานโปรแกรม Microsoft Excel
- แนะนำส่วนประกอบและแถบเครื่องมือต่างๆ
- การพิมพ์ข้อมูลลงในกระดาษทำการ
- การปรับขนาดของคอลัมน์และแถว
- การเลือกกลุ่มเซลล์
- การเลือกคอลัมน์, แถว และแผ่นงาน
- การแทรกเซลล์, คอลัมน์ และแถว
- การลบเซลล์, คอลัมน์ และแถว
- การบันทึกเพิ่มข้อมูล
- การแก้ไขข้อมูล
- การเรียกใช้สมุดงาน
- การคำนวณ
- การย้ายและคัดลอกข้อมูล
- การจัดรูปแบบของกระดาษทำการ
- การจัดรูปแบบของข้อมูลที่เป็นข้อความและตัวเลข

- การพิมพ์งานออกทางเครื่องพิมพ์

6. การบีบอัดข้อมูลด้วยโปรแกรม WinZip (ฝึกอบรบจำนวน 1 ครั้ง)

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟล์ข้อมูล
- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟล์ประเภท ZIP
- การสร้าง ZIP ไฟล์และการนำไฟล์ต้นฉบับบีบอัดเพื่อลดขนาดไว้ใน ZIP ไฟล์
- การเปิดดูไฟล์ที่ถูกย่อขนาดไว้ใน ZIP ไฟล์
- การลบไฟล์ต้นฉบับที่ไม่ต้องการแล้ว
- การแก้ไขและเพิ่มเติมข้อมูลในไฟล์ที่อยู่ใน ZIP ไฟล์
- การก๊อปปี้ ZIP ไฟล์ไปเก็บไว้ในแผ่นดิสก์
- การนำไฟล์ที่เก็บไว้ใน ZIP ไฟล์ออกมาเพื่อใช้งาน (Extract)

หลักสูตรขั้นสูง โปรแกรม B ประกอบด้วย

1. การฟังเพลงด้วยโปรแกรม WinAmp (ฝึกอบรบจำนวน 2 ครั้ง)

- การดาวน์โหลดโปรแกรม
- การติดตั้งโปรแกรม
- การดาวน์โหลดเพลงจากอินเทอร์เน็ต
- การเปิดฟังเพลงที่ดาวน์โหลดเก็บเอาไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์
- การติดตั้งการใช้ภาษาไทยให้กับ WinAmp
- การเปิดเพลงจากแผ่น CD MP3
- การใช้งาน WinAmp Playlist
- การดาวน์โหลดและติดตั้ง plug-in ภาษาไทย
- การปรับเปลี่ยนหน้ากาก (Skins) ของโปรแกรม WinAmp

2. การใช้โปรแกรม Outlook Express (ฝึกอบรบจำนวน 3 ครั้ง)

- การกำหนดค่าเริ่มต้นก่อนการใช้งาน
- การตั้งค่าการใช้งานภาษาไทย
- การเขียนจดหมายใหม่และเก็บไว้ส่งภายหลัง
- การส่งและรับจดหมายพร้อมกัน
- การเปิดจดหมายอ่าน

- การตกแต่งข้อความจดหมาย
- การเก็บจดหมายที่เขียนไม่เสร็จไว้ในกล่อง Drafts
- การตอบจดหมายด้วยคำสั่ง Reply
- การส่งต่อจดหมายด้วยคำสั่ง Forward
- การสร้างสมุดรายชื่อ
- การส่งไฟล์แนบไปกับจดหมาย
- การเปิดไฟล์ที่แนบมากับจดหมาย
- การบันทึกไฟล์แนบ
- การลบจดหมาย

3. การปรับเปลี่ยนหน้าจอ Desktop (ฝึกอบรบจำนวน 1 ครั้ง)

- Wallpaper
 - Wallpaper คืออะไร
 - ประโยชน์ของ Wallpaper
 - ดาวน์โหลด Wallpaper จากอินเทอร์เน็ต
 - การติดตั้ง Wallpaper ที่ได้มาจากอินเทอร์เน็ต ลงบนหน้าจอคอมพิวเตอร์
- Screen Saver
 - Screen Saver คืออะไร
 - ประโยชน์ของ Screen Saver
 - การติดตั้ง Screen Saver บนเครื่องคอมพิวเตอร์
 - การเรียกใช้งาน Screen Saver
- แนะนำเว็บไซต์ที่ให้บริการดาวน์โหลด Wallpaper และ Screen Saver

4. การสนทนาด้วยโปรแกรม MS-NetMeeting (ฝึกอบรบจำนวน 2 ครั้ง)

- การดาวน์โหลดและติดตั้งโปรแกรม
- การลงทะเบียนและกำหนดค่าเริ่มต้น
- การค้นหาเพื่อนๆ จากไดเรกทอรีเซิร์ฟเวอร์
- การคุยด้วยข้อความ (Chat)
- การใช้กระดานไวท์บอร์ด
- การรับและส่งไฟล์ข้อมูล

5. การสร้างฐานข้อมูลด้วยโปรแกรม MS-Access (ฝึกอบรบจำนวน 4 ครั้ง)

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโปรแกรม MS-Access
- การสร้างฐานข้อมูล (Database)
- การทำงานกับ "ตาราง"
 - การสร้างตาราง, การป้อนข้อมูลลงในตาราง และการบันทึกตาราง
 - การลบฟิลด์ต่างๆ ในตาราง และการลบตาราง
- การทำงานกับ "แบบฟอร์ม"
 - การสร้างแบบฟอร์ม
 - การป้อน, การบันทึก และการเรียงข้อมูล
 - การกรองข้อมูลและการยกเลิกการกรองข้อมูล
 - การเพิ่มและลบเรคอร์ด, การลบแบบฟอร์ม
- การทำงานกับ "Report"
 - การสร้าง Report, การบันทึก Report
 - การพิมพ์ Report ออกทางเครื่องพิมพ์
- การทำงานกับ "Query"
 - การสร้าง Query
 - การบันทึก Query
 - การใช้ Query ในการกรองข้อมูล

6. การสร้างงานและนำเสนอและสไลด์โชว์ด้วย MS-PowerPoint (ฝึกอบรบจำนวน 3 ครั้ง)

- การเรียกใช้โปรแกรม PowerPoint
- การสร้างงานนำเสนอชุดใหม่ด้วย Template
- การบันทึกงานนำเสนอชุดใหม่
- การป้อนข้อความและการตกแต่งข้อความในแผ่นสไลด์
- การทำงานกับกล่องข้อความ
- การเปิดไฟล์ Presentation เดิมขึ้นมาแก้ไข
- การเพิ่มสไลด์แผ่นใหม่ในชุดงานนำเสนอเดิม
- การนำ ClipArt มาประกอบแผ่นสไลด์
- การนำไฟล์รูปภาพต่างๆ มาประกอบแผ่นสไลด์
- การเพิ่มเทคนิคพิเศษในชุดสไลด์

- การทำเทคนิคพิเศษให้ Slide Transition
- การทำเทคนิคพิเศษให้ข้อความและรูปภาพ (Custom Animation)
- การสร้างชุดสไลด์โชว์แบบต่อเนื่องอัตโนมัติ
- การส่งชุดสไลด์โชว์แนบไปกับ E-mail (Attachment)

หลักสูตรขั้นสูง โปรแกรม C ประกอบด้วย

1. หลักสูตรการตกแต่งรูปภาพด้วยโปรแกรม Photoshop (ฝึกอบรมจำนวน 6 ครั้ง)

- การแนะนำโปรแกรม Photoshop 7
 - การเรียกใช้งานโปรแกรม และส่วนประกอบบนหน้าจอ
 - การสร้างไฟล์ใหม่ (ไฟล์ PSD)
 - การบันทึกไฟล์ JPEG
 - การเปิดไฟล์รูปภาพที่มีอยู่แล้ว และการปิดหน้าต่างรูปภาพ
 - การเปิดหน้าต่างภาพหลายๆ หน้าต่างพร้อมกัน
 - การทำงานกับหน้าต่างรูปภาพ
 - การปรับขนาดของรูปภาพ (Image Size)
 - การตัดภาพด้วยเครื่องมือ Crop
 - การบันทึกไฟล์ขณะทำงานอยู่
 - การปรับแต่งสีและแสงของรูปภาพ
 - การปรับความสมดุลของสี (Color Balance)
 - การปรับ Brightness / Contrast
- การทำภาพทิวทัศน์
 - การตกแต่งภาพด้วยเครื่องมือ Healing Brush
 - การทำสำเนาภาพด้วยเครื่องมือ Clone Stamp
 - การนำค่าสีเดิมของภาพกลับคืนมาด้วยเครื่องมือ History Brush
- การสร้าง Selection ด้วยเครื่องมือในกลุ่ม Marquee Tool
 - เทคนิคการทำกรอบรูปภาพแบบต่างๆ
- การสร้าง Selection ด้วยเครื่องมือในกลุ่ม Lasso Tool
 - การใช้เครื่องมือ Magic Wand
 - การสลัด Selection
 - การนำรูปภาพจากไฟล์อื่นมาใช้งานด้วยเครื่องมือ Move

- การใช้คำสั่ง Feature กำหนดการฟุ้งกระจายบริเวณขอบของ Selection
- การทำงานกับเลเยอร์
 - การเรียกใช้พาเล็ตเลเยอร์
 - การสร้างเลเยอร์ใหม่
 - การลบเลเยอร์
 - การเปลี่ยนชื่อเลเยอร์
 - การเลือกเลเยอร์ที่ต้องการใช้งาน
 - การเคลื่อนย้ายรูปภาพหรือออบเจ็คที่วางอยู่บนเลเยอร์ด้วยเครื่องมือ Move
 - การเปลี่ยนลำดับเลเยอร์
 - การกำหนดความโปร่งใสของเลเยอร์
 - การปรับรูปทรงของภาพด้วยชุดคำสั่ง Transform
- การทำงานกับข้อความ
 - แนะนำเครื่องมือในกลุ่ม Type Tool
 - วิธีการเรียกใช้เครื่องมือสร้างข้อความ
 - การสร้างข้อความแนวนอนด้วยเครื่องมือ Horizontal Type Tool
 - การเลือกข้อความ
 - การปรับแต่งรูปแบบของข้อความ
 - การเพิ่มเอฟเฟ็คแบบ Drop Shadow ให้กับข้อความ
 - การเพิ่มเอฟเฟ็คพิเศษแบบ Drop Shadow และ Bevel and Emboss ให้กับข้อความ
 - การดาวน์โหลดและติดตั้งตัวอักษรภาษาไทยสำหรับโปรแกรม Photoshop

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้ข้อมูลเรื่องการสมัครเรียนต่อในหลักสูตรชั้นสูง ดังนี้

การสมัครเรียนต่อหลักสูตรขั้นสูง	จำนวนคน
(1) โปรแกรม A	5
(2) โปรแกรม B	10
(3) โปรแกรม C	1

ตารางที่ 8 การสมัครเรียนต่อหลักสูตรขั้นสูง

ผู้สูงอายุที่จบการศึกษาหลักสูตรพื้นฐานแล้วจำนวน 5 คน ได้สมัครเรียนต่อในหลักสูตรขั้นสูง โปรแกรม A ผู้สูงอายุจำนวน 10 คน สมัครเรียนต่อในหลักสูตรขั้นสูง โปรแกรม B และผู้สูงอายุเพียง 1 คนเท่านั้น ที่สมัครเรียนต่อในหลักสูตรขั้นสูง โปรแกรม C ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุสมัครเข้ามาเป็นสมาชิก OPPY club โดยมีวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และค้นหาข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการใช้โดยมีเป้าหมายเพื่อสังคม (Social oriented) ผู้สูงอายุจึงมีความเห็นว่าการเรียนในหลักสูตรขั้นสูงพื้นฐานนั้น เพียงพอแล้วสำหรับการทำงานดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ที่สนใจหลักสูตรขั้นสูง โปรแกรม C ที่สอนเกี่ยวกับโปรแกรม Photoshop ซึ่งมีผู้สมัครเรียนเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ที่จบหลักสูตรพื้นฐาน ทั้งนี้ เนื่องมาจากโปรแกรมมีลักษณะของการนำไปใช้โดยมีเป้าหมายเพื่อการทำงาน (Task oriented) ซึ่งมีใช้เป้าหมายการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ

จากการเข้าไปสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัย ในการเรียนการสอนหลักสูตรคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ซึ่งเป็นการสอนในชั่วโมงแรก ที่ครูจะแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักคอมพิวเตอร์หรือกล่องเหล็กสารพัดประโยชน์ ตั้งแต่ส่วนประกอบหลักๆ 4 ส่วน เริ่มจากส่วนแรก คือ Central Processing Unit (CPU) มีลักษณะเหมือนกล่องเหล็กสี่เหลี่ยมที่มักจะตั้งอยู่บนโต๊ะทำงาน หรือข้างโต๊ะ ซึ่งอาจจะอยู่ในแนวตั้ง (Tower) หรือแนวนอนราบกับพื้น (Desktop) ก็ได้ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของคอมพิวเตอร์ เพราะเป็นส่วนที่มีกลไกต่างๆ มากมายที่จะทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานได้ตามที่ต้องการ ส่วนที่สอง คือ จอมอนิเตอร์ ที่มีหน้าตาคล้ายคลึงกับจอโทรทัศน์ ทำหน้าที่แสดงผลของข้อมูลต่างๆ ที่ทำการป้อนเข้าไปซึ่ง CPU จะเป็นผู้ทำหน้าที่ประมวลผล จากนั้นจึงส่งต่อมาให้แสดงผลที่หน้าจอมอนิเตอร์ ส่วนที่สาม คือ คีย์บอร์ด ที่มีลักษณะคล้ายแป้นพิมพ์ดีด มีปุ่มที่เป็นตัวอักษรภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ตัวเลข และสัญลักษณ์ต่างๆ รวมทั้งลูกศรที่ชี้ไปทั้งสี่ทิศ และสุดท้าย คือ เมาส์ ซึ่งส่วนที่มีรูปร่างคล้ายๆ ตัวหนู มีหางยาว ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมการทำงานบนหน้าจอมอนิเตอร์

ในการสอนให้ผู้สูงอายุเข้าใจเทคโนโลยีสมัยใหม่ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และยากต่อการทำความเข้าใจนั้น ครูผู้สอนต้องใช้ความพยายามอย่างสูงที่จะทำให้เรื่องยากนั้นฟังดูเป็นเรื่องง่าย จึงจำเป็นที่จะต้องยกเรื่องใกล้ตัวผู้เรียนแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเรื่องที่กำลังสอนอยู่ ผู้วิจัยพบว่า ครูผู้สอนใช้ภาษาที่ง่าย และใช้วิธีการอุปมาอุปมัยในการสอนตลอดเวลา โดยครูได้เปรียบเทียบคอมพิวเตอร์กับรถยนต์ว่า การเรียนรู้การใช้งานคอมพิวเตอร์ก็เหมือนกับการเรียนขับรถยนต์ ที่ผู้ขับขี่ทั่วๆ ไป ไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ถึงเครื่องยนต์กลไกที่อยู่ภายใน แต่ต้องเรียนรู้วิธีการที่จะทำให้เครื่องยนต์เริ่มทำงานได้ คือ การใช้กุญแจสตาร์ทเครื่องยนต์ จากนั้นจึงเรียนรู้วิธีทำให้รถยนต์เคลื่อนไปข้างหน้า เลี้ยวซ้ายและขวา ถอยหลัง หยุดเคลื่อน และสุดท้าย คือ วิธีการดับเครื่องยนต์ ซึ่งทำให้ผู้เรียนพอจะนึกภาพออกว่า การใช้งานคอมพิวเตอร์นั้นควรจะเรียนรู้มากแค่ไหน และสามารถทำความเข้าใจได้มากขึ้น

เมื่อได้แนะนำให้ผู้สูงอายุรู้จักส่วนประกอบหลักของคอมพิวเตอร์แล้ว ครูได้สอนให้เรียนรู้วิธีการใช้คอมพิวเตอร์ โดยมีลำดับของการสอน ดังนี้

1. การเปิดเครื่อง

ครูได้บอกให้นักเรียนสังเกตสภาพภายนอกของ CPU ที่มีปุ่มที่สามารถกดได้ ซึ่งอาจจะมีตั้งแต่ 1 – 3 ปุ่มที่มีหน้าตาแตกต่างกัน และคอมพิวเตอร์แต่ละยี่ห้อแต่ละรุ่นก็จะมีปุ่มที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ทุกเครื่องจะต้องมีปุ่มที่สำคัญที่สุด นั่นก็คือ ปุ่มเปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีสัญลักษณ์เป็นมาตรฐานสากลที่จะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน แล้วครูก็เดินไปเขียนสัญลักษณ์ที่ว่านั้นบนกระดาน เมื่อสอบถามผู้เรียนว่าพร้อมที่จะเปิดเครื่องแล้วหรือไม่ และได้คำตอบว่าพร้อมแล้ว ครูจึงบอกวิธีการโดยกล่าวว่า “วิธีการเปิดก็ไม่ยากนะคะ ให้ทุกคนใช้นิ้วที่ถนัดที่สุดจ่อลงไปปุ่มที่มีสัญลักษณ์นี้” พร้อมกับชี้ไปที่สัญลักษณ์ที่เขียนไว้บนกระดาน “จากนั้นก็ออกแรงกดลงไปแล้วปล่อยมือ นักเรียนจะสังเกตเห็นไฟสีเขียวกะพริบ เสียงเครื่องเริ่มครางกระหึ่ม แสดงว่าเริ่มทำงานแล้ว” หลังจากนั้น จึงสอนวิธีเปิดจอมอนิเตอร์ โดยการกดปุ่มเปิดที่มีสัญลักษณ์เป็นมาตรฐานสากลเช่นเดียวกับ CPU

2. การใช้เมาส์

ครูผู้สอนได้เปรียบเทียบการใช้เมาส์ว่า เป็นการไล่จับหนูและการเลี้ยงหนูให้เชื่อง ในหลักสูตร ครูได้แนะนำวิธีการจับเมาส์ที่ถูกต้อง โดยใช้อุ้งมือจับเมาส์จากด้านบน ให้นิ้วชี้วางไว้ที่ปุ่มเมาส์ด้านซ้ายและนิ้วกลางวางไว้แบบสบายๆ ที่ปุ่มเมาส์ด้านขวา ส่วนนิ้วโป้ง นิ้วนาง และนิ้วก้อย

ก็จะทำหน้าที่ประคองไว้ที่ขอบเมาส์ด้านข้างทั้งสองด้านไว้ โดยที่ทั้ง 3 นิ้วที่เหลือนี้ จะเป็นผู้ควบคุมการเคลื่อนตัวของเมาส์ และที่สำคัญที่สุดคือ เมาส์ตัวนี้จะต้องเคลื่อนตัวอยู่บนพื้นที่ราบ เช่น บนพื้นโต๊ะเสมอ ทั้งนี้ ครูได้สอนเคล็ดลับว่า หางของเมาส์ที่อยู่ตรงกลางระหว่างปุ่มเมาส์ทั้งสองจะต้องชี้ไปทางด้านหน้าของตัวเมาส์เสมอ ไม่ว่าจะเลื่อนเมาส์ไปตำแหน่งใดบนหน้าจอ หางของหนูตัวนี้จะอยู่ในลักษณะนี้ตลอดเวลา โดยผู้เรียนจะต้องไม่หันหางหนูเข้าหาตัว นอกจากนี้ ครูยังให้คำแนะนำวิธีการแก้ปัญหาเมื่อไม่สามารถบังคับเมาส์ให้ไปยังจุดที่ต้องการได้ เบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนทั้งหมดมีปัญหาในการบังคับเมาส์ แต่เมื่อได้ทำการฝึกฝน อย่างต่อเนื่อง และได้ฝึกทักษะการใช้เมาส์ด้วยโปรแกรม Solitaire แล้ว ทุกคนสามารถทำได้ดีและคุ้นเคยกับการใช้มากยิ่งขึ้น

ครูผู้สอนของ OPY Club ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการฝึกสอนให้กับผู้สูงอายุ จะมีวิธีการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไป และตอกย้ำซ้ำทวน โดยเมื่อสิ้นสุดการเรียนในแต่ละวัน ครูจะทำการทบทวนหัวข้อที่เรียนมาทั้งหมดในวันนั้นอีกครั้ง อีกทั้งเมื่อจบแต่ละหลักสูตรย่อย จะมีการทบทวนบทเรียนของครั้งที่ผ่านมามาก่อนที่จะเริ่มบทเรียนในเรื่องใหม่ เนื่องจากผู้สูงอายุนั้นมักจะมีสมาธิที่สั้น

จากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความใจเย็น สามารถสอนในเรื่องเดียวกันซ้ำๆ หลายๆ รอบ เพราะลูกศิษย์ลืมเก่ง ทักษะที่สอนจบประโยคก็就会被ถามเพราะลืม การสอนจึงต้องมีการทบทวนใหม่ทุกครั้ง และเมื่อสอนเรื่องใหม่ ก็จะต้องพูดสอนทบทวนเรื่องเก่า สลับไปมาเช่นนี้ตลอดเวลา

ในกรณีที่สมาชิกเกิดปัญหาเมื่ออยู่นอกเวลาเรียน เช่น สมาชิกมีข้อสงสัยหรือเกิดปัญหาเมื่อกลับไปฝึกการใช้งานที่บ้าน สมาชิกยังสามารถส่ง E-mail เพื่อสอบถามครู ซึ่งยินดีที่จะให้คำแนะนำแก่สมาชิกทุกท่าน ทั้งนี้ สมาชิกยังสามารถเข้าเรียนซ้ำในหลักสูตรเดิมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หากยังคงไม่เข้าใจบทเรียน นอกจากนั้น ยังได้รับการสนับสนุนจาก บริษัท ล็อกซ์เลย์ อินฟอร์เมชั่น จำกัด ในการให้บริการตอบข้อซักถาม และให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกเมื่อเกิดปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ โดยสมาชิกสามารถโทรศัพท์เข้ามาติดต่อขอคำปรึกษาได้ตลอด 24 ชั่วโมง

หลักสูตรการสอนที่ได้รับการออกแบบมาสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะนั้น มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การสอนให้ทำเป็นขั้นตอน

เริ่มจากการแนะนำให้ผู้รู้จักองค์ประกอบหลักๆ ของคอมพิวเตอร์ แล้วจึงสอนวิธีการใช้ การเปิดเครื่อง การใช้เมาส์ โดยใช้เวลาในการสอนถึง 1 ชั่วโมง 30 นาที ซึ่งต่างจากสถาบันสอนคอมพิวเตอร์ทั่วไปที่ใช้เวลาเพียง 15 นาทีในการสอนให้ผู้เรียนทราบ

2. การอธิบายอย่างละเอียด

โดยครูจะบอกขั้นตอนในการใช้อย่างละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำตามได้ เช่น การสังเกตปุ่มต่างๆ ของคอมพิวเตอร์ วิธีการเปิดคอมพิวเตอร์ วิธีการเปิดจอมอนิเตอร์ เป็นต้น

3. การตอบข้อซักถาม

ในการสอน ครูต้องสอนอย่างช้าๆ ย้ำๆ และมีการทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วตลอดเวลา

4. การส่งเสริมชัยชนะ

หลักสูตรมีลักษณะของการทำให้รู้สึกประสบความสำเร็จ โดยเมื่อผู้เรียนสามารถทำตามขั้นตอนต่างๆ ที่ครูสอนได้ ไม่ว่าจะเป็นการเปิดเครื่อง การใช้เมาส์ ผู้เรียนจะมีกำลังใจที่จะเรียนรู้ต่อไป และเห็นว่าการเรียนไม่ยากอย่างที่กลัว และเมื่อได้เรียนในหลักสูตรเรื่องการให้บริการข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต ผู้สูงอายุสามารถเลือกคลิกไปยังเว็บไซต์ต่างๆ ที่มีความสนใจ ทำให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นประเด็นที่ทุกคนในสังคมต่างพูดถึงได้ หรือการส่ง E-mail ถึงบุตรหลาน ภายหลังจากที่ได้เรียนหลักสูตรการให้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ลูกหลานเกิดความประทับใจที่ได้รับ ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของคุณศุภร ดังต่อไปนี้

“หลังจากมาเรียนแล้ว ได้ส่ง E-mail ถึงลูกซึ่งเรียนอยู่ที่อเมริกา ซึ่งลูกก็แปลกใจ แต่ก็ดีใจว่าเล่นเป็นแล้วหรือ” (ศุภร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2544)

หรือกรณีของคุณเสรี ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“สำหรับสมาชิกที่บ้าน ลูกๆ หลานๆ ทุกคนยินดีและสนับสนุนเป็นอย่างมาก พอเรียนเสร็จกลับบ้านเจอลูก ลูกก็จะถามว่าวันนี้เรียนอะไรมาบ้าง ทำอะไรได้บ้าง

ทำให้พูดคุยกับลูกหลานได้รู้เรื่อง กลายเป็นความสนุกที่ทำร่วมกันในครอบครัว
ได้” (เสรี, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2544)

5. การใช้งานได้จริง

หลักสูตรมีลักษณะของการสามารถนำไปใช้งานได้จริง และมีเป้าหมายให้สังคม
ได้รับรู้ ตัวอย่างเช่น ในหลักสูตรกิจกรรมการฝึกทักษะและการเรียนรู้เคล็ดลับในการใช้
งาน (Workshop) ซึ่งสอนเรื่องการทำนามบัตร และการ์ดอวยพร เมื่อสมาชิกเรียนจบ
แล้ว ครูจะให้แต่ละท่านได้ทดลองพิมพ์นามบัตรของตนเอง เพื่อนำไปแจกจ่าย หรือ
ออกแบบการ์ดอวยพรด้วยตนเองส่งให้กับญาติมิตร และลูกหลานในเทศกาลต่างๆ
ดังเช่นกรณีของคุณสุณี ที่ออกแบบ และส่งการ์ดอวยพรให้กับหลาน ซึ่งได้ให้สัมภาษณ์
ว่า ดีใจที่ได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งทีครั้งหนึ่งได้แต่มองเด็กแล้วคิดว่า คงจะทำไม่ได้เหมือน
เด็กเหล่านั้น อย่างมากอาจจะทำได้เพียงแค่การพิมพ์อย่างเดียว แต่ภายหลังจากที่
ได้มาเรียนและยังมีโอกาสได้สอนวิธีการออกแบบการ์ดให้แก่หลาน ก็มีความรู้สึก
ภาคภูมิใจในตัวเองอย่างมาก การได้มาเรียนในหลักสูตรของ OPPY Club จึงเป็นการ
เพิ่มความรู้สึกภูมิใจของผู้สูงอายุที่สามารถนำเอาสิ่งที่มาเรียนไปใช้ประโยชน์ได้จริง อีก
ทั้งยังได้รับความชื่นชมจากผู้ที่ได้รับอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ผู้วิจัยได้ข้อมูลว่า ผู้สูงอายุมองเห็นว่า
เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสม เนื่องจากมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยจะเริ่มสอนจากเรื่อง
พื้นฐานที่ต้องเรียนรู้ก่อนไปตามลำดับ ประการสำคัญ คือ ครูผู้สอนดำเนินการสอนอย่างช้าๆ ค่อย
ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่ายากจะเรียน นอกจากนี้ ผู้สูงอายุนำให้
สัมภาษณ์ว่า การที่ทุกคนในชั้นเรียนเป็นกลุ่มผู้สูงวัยที่มีอายุไล่เลี่ยกัน ทำให้ทุกคนรู้สึกสะดวกใน
การซักถามครูโดยไม่รู้สึกอาย เช่นกรณีของคุณเน่งน้อยที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“ที่ OPPY สอนดี บรรยากาศก็สนุกสนานเป็นกันเอง เพราะว่ามีแต่คนอายุรุ่นราว
คราวเดียวกันที่มาเรียน สอนตั้งแต่วิธีการเปิด - ปิดเครื่อง เวลาเรียนไม่เข้าใจก็จะช่วยกัน
เพราะเข้าใจว่าต่างคนต่างก็ลืมง่ายกัน” (เน่งน้อย, สัมภาษณ์ 24 มกราคม 2545)

หรือกรณีของคุณสุณี ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“เมื่อได้เข้าเรียนแล้วจึงพบว่า การใช้คอมพิวเตอร์ไม่ได้ยากอย่างที่พวกเราผู้สูงอายุกลัวกัน
เมื่อเราทำความเข้าใจกับการใช้งานได้แล้ว โดยครูผู้สอนได้ทวนแล้วทวนอีก ในแต่ละ

บทเรียนของการใช้งานเราเรียนกันด้วยความสนุกสนานและได้รับความรู้ไปพร้อมๆ กัน”
(สุณี, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2544)

สำหรับอุปสรรคในการเรียนนั้น พบว่ามีเพียงเรื่องเดียว คือ เรื่องของการมีความจำที่สั้น ซึ่งเป็นสิ่งปกติสำหรับผู้สูงอายุ สมาชิกแต่ละท่านจึงเข้าใจดีถึงอุปสรรคนี้ หากมีผู้ที่ยังไม่เข้าใจในบทเรียน จึงเต็มใจที่จะรอให้ครูอธิบายใหม่ และต่างให้อภัยกัน เพื่อที่จะได้รับประโยชน์จากการอธิบายซ้ำอีกครั้งหนึ่งในการช่วยเตือนความจำของตนเองด้วย การเรียนการสอนจึงมีลักษณะของการถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรการสอนของ OPPY Club นั้น ได้ถูกออกแบบขึ้นมาใหม่เพื่อสอนผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เน้นรายละเอียดเพื่อให้เข้าใจง่าย โดยจะเริ่มสอนจากเรื่องพื้นฐานที่สุด คือ การแนะนำให้รู้จักองค์ประกอบแต่ละส่วนของคอมพิวเตอร์ และกำหนดหลักสูตรการเรียนโดยคำนึงถึงความต้องการในการใช้งานของผู้สูงอายุ สำหรับวิธีการสอน เนื่องจากผู้สูงอายุมักจะลืมนง่าย ครูผู้สอนจึงต้องใช้จิตวิทยาในการสอนโดยการสอนอย่างช้าๆ ต่อย้ำซ้ำทวน และต้องมีความอดทนในการตอบคำถามร้อยรอบ

4.3 วัตถุประสงค์ของการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

4.3.1 วัตถุประสงค์ของการใช้คอมพิวเตอร์

ภายหลังจากที่ผู้สูงอายุได้ผ่านการเรียนหลักสูตรพื้นฐานที่ OPPY Club กำหนดไว้แล้ว ผู้สูงอายุใช้คอมพิวเตอร์เพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(ก) การพิมพ์จดหมาย

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ข้อมูลว่า ผู้สูงอายุจำนวน 13 คน ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ในการพิมพ์จดหมาย ตัวอย่างเช่น คุณสมควร ผู้เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและพิมพ์ข้อมูลทำเนียบรุ่นของเพื่อนที่จบการศึกษาคณะเดียวกันสมัยเรียนมหาวิทยาลัย หรือคุณกฤษณี ที่รับผิดชอบการพิมพ์ข่าวสารของเพื่อนร่วมรุ่นเพื่อจัดส่งให้เพื่อนๆ หรือกรณีคุณจารุพันธ์ ที่ใช้คอมพิวเตอร์พิมพ์จดหมายถึงเพื่อน

ร่วมรุ่นทั้งระดับมัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัยเพื่อการนัดพบปะสังสรรค์เป็นประจำปี เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้สูงอายุได้กล่าวถึงข้อดีของการใช้โปรแกรมดังกล่าวผ่านคอมพิวเตอร์ว่า เนื่องจากโปรแกรมมีระบบตรวจสอบคำผิด หากเกิดข้อผิดพลาดในการพิมพ์แล้ว สามารถแก้ไขได้ง่าย และช่วยให้สะดวกขึ้นกว่าการใช้พิมพ์ดีดแบบเดิมมาก

(ข) การแปลหนังสือ

นอกจากการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อพิมพ์จดหมายแล้ว ผู้สูงอายุยังใช้คอมพิวเตอร์ในการแปลหนังสือ เช่นกรณีของคุณงยุพลักษณ์ที่แปลหนังสือเรื่อง Clones จากต้นฉบับภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทย ซึ่งได้แปลและพิมพ์เองจนเสร็จสมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 600 หน้าเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างการจัดพิมพ์

(ค) การพิมพ์นามบัตร

จากการที่ OPPY Club กำหนดหลักสูตรกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะและการเรียนรู้เคล็ดลับในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรการทำนามบัตร ผู้สูงอายุจำนวน 12 คน จึงใช้คอมพิวเตอร์ในการออกแบบและพิมพ์นามบัตรเพื่อแจกจ่ายให้กับคนอื่น

(ง) การออกแบบการ์ดอวยพร

นอกเหนือจากหลักสูตรการทำนามบัตรแล้ว หลักสูตรกิจกรรมการฝึกทักษะและการเรียนรู้เคล็ดลับการทำงานยังสอนเรื่องการออกแบบการ์ดอวยพร จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุจำนวน 16 คน ออกแบบการ์ดของตนเองเพื่อส่งคำอวยพรและความระลึกถึงให้กับญาติมิตร และลูกหลานเมื่อถึงเทศกาลสำคัญต่างๆ

(จ) การเล่นเกม

นอกเหนือจากการใช้คอมพิวเตอร์ในการพิมพ์เอกสาร จดหมาย พิมพ์นามบัตร และออกแบบการ์ดอวยพรแล้ว ผู้สูงอายุจำนวน 15 คน ยังนิยมเล่นเกมต่างๆ ที่มีอยู่ใน

คอมพิวเตอร์ เช่น เกมไพ่ หรือ Solitaire ซึ่งถือเป็นการฝึกฝนการใช้เมาส์ และเป็นการผ่อนคลาย เป็นต้น

สรุปได้ว่า กลุ่มผู้สูงอายุใช้คอมพิวเตอร์เพื่อวัตถุประสงค์ในการพิมพ์จดหมายส่งข่าวสาร แจกข้อมูลใหม่ที่เกิดขึ้นให้กลุ่มบุคคลที่รู้จักได้ทราบ พิมพ์นามบัตรเพื่อแจกให้ทั้งคนที่รู้จักหรือผู้คนที่ใหม่ ๆ ที่ได้พบ หรือพิมพ์การ์ดอวยพรเพื่อส่งให้ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงในเทศกาลต่างๆ ซึ่งเป็นการใช้เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกลุ่มบุคคล ที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของความเป็นชุมชน กล่าวคือ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน มีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกัน มีความสนใจร่วมกัน และประกอบกิจกรรมร่วมกัน

4.3.2 วัตถุประสงค์ของการใช้อินเทอร์เน็ต

ตามที่ได้มีการแบ่งประเภทของการให้บริการหลักๆ ของอินเทอร์เน็ต ออกได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail: E-mail) เป็นบริการรับส่งข้อความที่มีขั้นตอนคล้ายกับการส่งจดหมายทางไปรษณีย์ แต่เป็นระบบอัตโนมัติผ่านทางคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้งานสามารถส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ถึงผู้ใช้งานที่เป็นสมาชิกของอินเทอร์เน็ต หรือเครือข่ายอื่นที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ทั่วโลก
2. ขนถ่ายแฟ้มข้อมูล แฟ้มข้อมูลและโปรแกรมต่างๆ เป็นบริการที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งในอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้มีการพัฒนางานสำหรับการวิจัยมากขึ้น แฟ้มข้อมูลที่ให้ถ่ายโอนนั้น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ข่าวสารประจำวัน บทความรวมถึงโปรแกรมใช้งานบนเครื่องคอมพิวเตอร์ต่างๆ
3. ใช้โปรแกรมบนเครื่องคอมพิวเตอร์อื่น ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงเครื่องคอมพิวเตอร์ระบบอื่นในที่ห่างไกล ซึ่งมีโปรแกรมหรือบริการนอกเหนือไปจากที่ใช้อยู่ การสั่งให้โปรแกรมทำงานได้บนอีกเครื่องหนึ่งนั้น ช่วยให้ผู้ใช้ไม่ต้องเดินทางไปที่เครื่องนั้น

4. บริการค้นหาไฟล์และฐานข้อมูล ในเครือข่ายมีคอมพิวเตอร์และเพิ่มข้อมูลจำนวนมาก จึงเป็นเรื่องยากที่จะค้นหาข้อมูลได้ ในอินเทอร์เน็ต จึงมีโปรแกรมอำนวยความสะดวกช่วยในการค้นหาเพิ่มและฐานข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว
5. กลุ่มสนทนา ข่าวสาร เนื่องจากมีผู้ใช้ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมากทั่วโลก จึงมีการจัดแบ่งกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนทัศนะและแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ ผ่านทางระบบเครือข่าย

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุสมาชิก OPY Club ดังนี้

	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ	
ชื่อ	ส่ง E-mail	ค้นหาไฟล์และฐานข้อมูล	ใช้โปรแกรมบนเครื่องอื่น	กลุ่มสนทนา	ซื้อสินค้า	ขนถ่ายเพิ่มข้อมูล	รวม
1 คุณโสภา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
2 คุณนงยุพลักษณ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
3 คุณคาร์เมน	✓	✓	✓	✓	✓		5
4 คุณพัทยา	✓	✓	✓		✓	✓	5
5 คุณอนงค์	✓	✓	✓	✓			4
6 คุณเสวี	✓	✓	✓		✓		4
7 คุณยุพิน	✓	✓		✓	✓		4
8 คุณกฤษณี	✓	✓	✓		✓		4
9 คุณพรพิมล	✓	✓		✓	✓		4
10 คุณนิภา	✓		✓	✓			3
11 คุณอำภา	✓		✓	✓			3
12 คุณจารุพันธ์	✓	✓	✓				3
13 คุณสมคิด	✓	✓			✓		3
14 คุณศุภร	✓	✓			✓		3
รวม	14	12	10	8	10	3	

	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ	รวม
ชื่อ	ส่ง E-mail	ค้นหาไฟล์ และฐานข้อมูล	ใช้โปรแกรมบนเครื่องอื่น	กลุ่มสนทนา	ซื้อสินค้า	ขนถ่ายเพิ่มข้อมูล	
15	✓	✓			✓		3
16	✓	✓	✓				3
17	✓		✓	✓			3
18	✓		✓	✓			3
19	✓	✓			✓		3
20	✓	✓	✓				3
21	✓			✓			2
22	✓	✓					2
23	✓	✓					2
24	✓		✓				2
25	✓			✓			2
26	✓		✓				2
27		✓			✓		2
28			✓	✓			2
29	✓			✓			2
30	✓						1
รวมทั้งหมด	28	19	17	14	13	3	

ตารางที่ 9 ข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ

ข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

(ก) การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

สมาชิกผู้สูงอายุของ OPPY Club จำนวน 28 คน ใช้ E-mail เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้ ผู้สูงอายุได้ให้สัมภาษณ์ว่า มีความรู้สึกว่าการได้สื่อสารผ่านระบบ

ออนไลน์นี้ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งบุคคลที่ผู้สูงอายุติดต่อสื่อสารผ่านการส่ง E-mail นั้น แบ่งออกเป็น

(1) บุคคลที่รู้จัก

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า ผู้สูงอายุสมาชิก OPY Club ใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อบุคคลที่รู้จัก ไม่ว่าจะเป็นญาติ เช่น ลูกหลานที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศ หรือเพื่อนๆ ซึ่งแบ่งออกเป็นเพื่อนที่รู้จักกันอยู่แล้ว ทั้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและต่างประเทศ และเพื่อนใหม่ที่ได้มารู้จักกันเพิ่มเติมจากการมาสมัครเรียนที่ OPY Club ดังจะเห็นได้จากคุณภรรยาที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“เดี๋ยวนี้ ทุกเช้าและเย็น ดิฉันจะนั่งอยู่ที่หน้าจอคอมพิวเตอร์ E-mail ถึงลูกสาวสองคน คนหนึ่งอยู่ที่สหรัฐอเมริกา อีกคนทำงานอยู่ที่สิงคโปร์ เราสามคนสามารถติดต่อกันได้พร้อมกัน เป็นความสุขอย่างยิ่งที่ดิฉันได้รับ” (ภรรยา, สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2545)

หรือกรณีของคุณปรีดา ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการส่ง E-mail มากที่สุด เนื่องจากมีเพื่อนและญาติอาศัยอยู่ในต่างประเทศ โดยจะเช็ค mail เป็นประจำทุกวัน เพื่อติดตามข่าวสารจากเพื่อนและญาติที่น้อง โดยคุณปรีดาได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“การส่ง E-mail เป็นช่องทางการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว ไม่ต้องคำนวณเวลาเหมือนกับการโทรศัพท์ที่ต้องคิดว่า ขณะนั้นที่ต่างประเทศเป็นเวลาอะไร และสามารถส่งเมื่อใดก็ได้ที่ต้องการ ต่างจากเดิมที่หากจะส่งจดหมายธรรมดาไปสหรัฐอเมริกาต้องใช้เวลาถึง 3 อาทิตย์” (ปรีดา, สัมภาษณ์ 8 มกราคม 2545)

คุณศุภร เป็นอีกท่านหนึ่งที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการส่ง E-mail ถึงบุตรทั้ง 3 คนที่ขณะนี้ศึกษาอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาทั้งหมด โดยแต่เดิมหากจะติดต่อกันต้องนัดเวลาเพื่อที่จะโทรศัพท์ไปคุย ซึ่งจะมี

ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง เมื่อมาสมัครเรียนที่ OPPY ก็สามารถเขียน E-mail คุยกับลูกๆ แทน ทำให้ประหยัดไปได้มาก

ข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าอินเทอร์เน็ตทำให้ทั้งสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนฝูงสามารถเชื่อมต่อกันได้ ถึงแม้ว่าในทางกายภาพแล้วจะอยู่คนละแห่งกันก็ตาม และยิ่งไปกว่านั้น เมื่อการใช้เทคโนโลยีนี้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ผู้สูงอายุก็จะสามารถรักษาเครือข่ายความสัมพันธ์ที่มีเหล่านี้ในลักษณะเสมือนจริงได้จากทั่วทุกแห่งในโลก

(2) บุคคลที่ไม่รู้จัก

นอกเหนือจากการส่ง E-mail ถึงบุคคลที่รู้จักกันอยู่แล้ว ผู้สูงอายุจำนวน 7 คน ยังใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหาเพื่อนใหม่โดยการส่ง E-mail ถึงบุคคลที่ไม่เคยรู้จักกันอีกด้วย โดยบุคคลที่ผู้สูงอายุส่ง E-Mail ถึงนี้ ได้เข้ามาโพสต์ข้อความไว้ในเว็บบอร์ดของ OPPY Club เมื่อได้พูดคุยกันผ่านเว็บบอร์ดอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหนึ่ง ผู้สูงอายุก็จะมี การแลกเปลี่ยน E-Mail address เพื่อส่ง E-Mail ถึงกันโดยตรง

ตัวอย่างเช่น กรณีของคุณโสภา และคุณยุพิน ที่เข้ามาโพสต์ข้อความไว้ในเว็บบอร์ดของ OPPY Club (www.happyoppy.com) ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับ OPPY Club และไม่เกี่ยวข้องกับ OPPY Club ซึ่งมีผู้เข้ามาได้ตอบทั้งที่เป็นสมาชิกคนอื่นๆ และผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก OPPY Club ทั้งนี้ ภายหลังจึงได้มีการติดต่อสื่อสารโดยทาง E-mail เพิ่มเติม

การส่ง E-mail ถึงกลุ่มบุคคลที่ไม่รู้จัก แต่ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในประเด็นต่างๆ ที่สนใจ แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจและความยินดีที่จะสานต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่มที่มีทัศนคติและความคิดที่ใกล้เคียงกัน จนนำไปสู่การก่อตั้งกลุ่มในไซเบอร์สเปซ มีกิจกรรมร่วมกัน มีความเคลื่อนไหว หรือแสดงประชามติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งผ่านการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ เสมือนเป็นชุมชนของตนเองได้

วัตถุประสงค์ในการส่ง E-mail ถึงกลุ่มเพื่อนใหม่นี้ เนื่องมาจากการที่เครือข่ายทางสังคมของผู้สูงอายุนั้น มีลักษณะที่หดตัวลง โดยมีสาเหตุจากการล้มหายตายจากไปของคนใกล้ชิด บุคคลในครอบครัว

ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพจิต นอกจากนั้น ผู้สูงอายุยังขาดศักยภาพที่จะรักษาเครือข่ายความสัมพันธ์ที่มีอยู่ให้คงสภาพไว้ ผู้สูงอายุจึงใช้ CMC เพื่อการ สร้างเครือข่ายใหม่ๆ เพิ่มเติม นอกเหนือไปจากการใช้เพื่ออารังรักษาเครือข่ายเดิมเอาไว้

(ข) การค้นหาไฟล์และฐานข้อมูล

ผู้สูงอายุ 19 คน ใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลที่ต้องการทราบ โดยผู้สูงอายุกล่าวว่า อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งของข้อมูล ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เช่น ข้อมูลทางวิชาการ และข้อมูลด้านความบันเทิง

เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นแหล่งรวบรวมข่าวสารที่ใหญ่ที่สุดในโลกปัจจุบัน มีแหล่งข่าวสารมากมายสำหรับสืบค้น และมีเครื่องมือการใช้งานที่มีประสิทธิภาพ และในบรรดาเครื่องมือสำหรับการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตนั้น World Wide Web (WWW) จัดว่าเป็นสื่อกลางที่มีบทบาทสำคัญที่สุด และเป็นตัวการที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นที่นิยม และแพร่หลายออกไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว

World Wide Web มีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตแบบกราฟิก ซึ่งทำการสืบค้นข้อมูลข่าวสารในลักษณะของเครือข่ายใยแมงมุม โดยการเชื่อมโยงและโอนย้ายข้อมูลจากแหล่งข้อมูล (World Wide Web Server) ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีทั้งที่เป็นข้อความ เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว

ในโลกของอินเทอร์เน็ตนั้น มีผู้สร้างสรรค์ผลงานผ่านทางอินเทอร์เน็ตให้ผู้ใช้บริการซึ่งมีอยู่นับร้อยล้านคนทั่วโลกได้ใช้กัน และผลงานที่กล่าวถึงนี้รวมถึงเว็บไซต์ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้บริการค้นหาข้อมูลโดยเฉพาะ ซึ่งเว็บไซต์ที่ทำหน้าที่เป็น Search engines นี้ มีมากมายนับร้อย แต่ที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้กันนั้น ได้แก่ Yahoo, Alta Vista, Lycos, Infoseek, Excite และ Web Crawler เป็นต้น ซึ่งสามารถค้นหาได้ทั้ง เว็บไซต์ นิวส์กรุป คำถาม – คำตอบ (FAQ หรือ Frequently Asked Question) รวมทั้ง อีเมล แอดเดรส

สำหรับผู้สูงอายุของ OPPY Club นั้น ครูผู้สอนจะแนะนำให้เข้าไปในเว็บไซต์ของ Yahoo ก่อน เนื่องจากเป็น Search engine แรกของโลกที่มีผู้ใช้บริการมากที่สุดแห่งหนึ่ง หลักการเบื้องต้นในการค้นหาข้อมูล คือ การนึกถึงคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีความสัมพันธ์กับข้อมูลที่ต้องการค้นหา (Keyword) ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นคำๆ เดียว แต่สามารถพิมพ์เป็นวลีก็ได้เพื่อให้การค้นหานั้นถูกต้องตรงกับความต้องการมากขึ้น นอกจากนั้น

โปรแกรมช่วยค้นหาส่วนใหญ่จะแสดงเปอร์เซ็นต์ความสอดคล้องกับ keyword ที่ต้องการไว้ในตอนท้ายของข้อมูลที่ค้นพบอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ข้อมูลว่า ผู้สูงอายุเปรียบเทียบอินเทอร์เน็ตเป็นเหมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ของโลก ที่สามารถเข้าไปค้นหาสิ่งที่ต้องการอย่างรู้ได้ จึงกลายเป็นสิ่งเติมเต็ม เพิ่มคุณค่าให้กับชีวิต และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ดังที่คุณพทย์ฯ ให้สัมภาษณ์ว่า

“การค้นหาข้อมูลในห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้สามารถทำได้สะดวก เพราะมีระบบจัดเก็บเอกสาร และมีเครื่องมือช่วยค้นหาข่าวสาร เปรียบได้กับตู้เก็บบัตรรายการหนังสือในห้องสมุด ซึ่งเมื่อเข้าไปในเว็บไซต์ที่น่าสนใจเว็บไซต์หนึ่งๆ แล้ว ก็มักจะสังเกตเห็นว่า เว็บไซต์นั้นมีการจัดแบ่งหมวดหมู่อย่างไร หากสนใจก็จะบันทึกไว้ในบุ๊กมาร์ค (Bookmark) ซึ่งจะทำให้สามารถย้อนกลับมาดูได้ภายหลังได้อย่างสะดวก”

หรือกรณีของคุณวิจิตราที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“มักจะใช้ Search engines ของ Excite หรือ Infoseek ในการค้นหา เนื่องจากสามารถค้นหาข้อมูลได้รวดเร็วและแม่นยำ นอกจากนั้น ยังนิยมที่จะใส่ตัวแปรโอเปอเรเตอร์ เพื่อช่วยให้สามารถค้นหาข้อมูลได้ถูกต้อง เช่น การใช้ตัวแปร AND หรือ + เมื่อต้องการให้ผลลัพธ์ของการค้นหามีค่าที่ใช้ค้นหาทั้งหมด หรือการใช้ตัวแปร OR ที่ใช้หาข้อความโดยผลลัพธ์ของการค้นหา จะมีค่าที่ใช้ค้นหาอย่างน้อย 1 คำ”

ทั้งนี้ สามารถแบ่งประเภทของข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุค้นหา ออกเป็นประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลสุขภาพ

ผู้สูงอายุ 16 คน ใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น การดูแลตนเองของผู้สูงอายุ การรักษาสุขภาพ หรือข้อมูลของโรคที่เกิดกับผู้สูงอายุ เป็นต้น

(2) ข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์

ผู้สูงอายุ 14 คน ใช้อินเทอร์เน็ตในการอ่านหนังสือพิมพ์ โดยมักจะเปิดอ่านจากเว็บไซต์ของ OPDY ที่ได้รวบรวมลิงค์จากเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ต่างๆ ได้แก่ ไทยรัฐ (www.thairath.co.th) เดลินิวส์ (www.dailynews.co.th) ผู้จัดการ (www.manager.co.th) มติชน (www.matichon.co.th) กรุงเทพธุรกิจ (www.bangkokbiznews.com) สยามรัฐ (www.siamrath.co.th) แนวหน้า (www.naewna.com) สยามกีฬา (www.siamsport.com)คมชัดลึก (www.komchadluek.com) ไทยโพสต์ (www.thaipost.net) Bangkok Post (www.bangkokpost.com) และ The Nation (www.nationmultimedia.com) ไว้ภายใต้หัวข้อหนังสือพิมพ์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกในการเข้ามาอ่านข่าวสารเนื่องมาจากการที่หนังสือพิมพ์ในประเทศหลายฉบับ เริ่มปรับตัวตามกระแส โดยหันมาให้ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตกันมากขึ้น นอกเหนือจากการรายงานข่าวที่เกิดขึ้นประจำวันแล้ว ข่าวที่เสนอผ่านอินเทอร์เน็ตยังมีลักษณะ Real time คือ มีความรวดเร็ว ข่าวที่แท้จริงจะต้องนำขึ้นใส่ในเว็บไซต์ทันที ไม่ต้องรอเวลาในการตีพิมพ์ รวมถึงการนำเสนอข่าวแบบรายงานสด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอีกด้วย

การอ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อติดตามเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่ตนสนใจนี้ จึงเป็นช่องทางในการเชื่อมตัวเองกับโลกภายนอกของผู้สูงอายุ

(3) ข้อมูลเกี่ยวกับงานอดิเรก

ผู้สูงอายุ 12 คน ใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้สูงอายุมีความสนใจ เช่น การทำอาหาร การปลูกต้นไม้ – จัดสวน หรือกีฬาต่างๆ เป็นต้น

(4) ข้อมูลเรื่องการท่องเที่ยว

ผู้สูงอายุ 6 คน ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลเรื่องการท่องเที่ยว เพื่อวางแผนการเดินทางด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น คุณสมคิด ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในต่างประเทศ เพื่อที่จะนัดให้บุตรทั้ง 3 คนเดินทางไปพบเพื่อท่องเที่ยวร่วมกันในช่วงปิดเทอม หรือคุณยุพลักษณ์ ที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ กับกลุ่มเพื่อน และจะเตรียมหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่วางแผนจะเดินทางไป เพื่อหาข้อมูลว่าควรจะไปยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ใดบ้าง โดยล่าสุด ผู้สูงอายุท่านนี้สนใจที่จะเดินทางไปยังประเทศลาวทางตอนใต้ จึงค้นคว้าหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต แล้วนำรายละเอียดไปให้บริษัททัวร์จัดโปรแกรมให้ตามที่ต้องการ ซึ่งก็ได้เดินทางไปตามที่ได้ตั้งใจไว้

นอกเหนือจากการใช้ Search engine เพื่อช่วยในการค้นหาข้อมูลต่างๆ ที่สนใจแล้ว ผู้สูงอายุ 12 คน ให้สัมภาษณ์ว่า ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเว็บไซต์ที่น่าสนใจจากแหล่งอื่นๆ อีกด้วย ตัวอย่างเช่น Internet Directory ของเว็บไซต์ OPpy Club ที่สามารถ link ไปยังเว็บไซต์อื่นๆ ได้ Newsletter ที่จัดส่งถึงสมาชิกทุก 3 เดือน นิตยสาร Cyber Guide หรือนิตยสารสกุลไทย เป็นต้น หรือได้รับข้อมูลจากเพื่อนๆ ซึ่งเป็นทั้งการแนะนำแบบบอกต่อๆ กัน การส่ง E-mail หรือการโพสต์ไว้ในเว็บบอร์ด เช่น เว็บไซต์ทางด้านสุขภาพ (www.thaiclinic.com) เว็บไซต์ของแพทย์หญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ (www.morporntip.com) หรือ เว็บไซต์มูลนิธิอนุรักษโบราณสถานในพระราชวังเดิม (www.wangdermpalace.com) เป็นต้น

(ค) การใช้โปรแกรมบนเครื่องอื่น

ผู้สูงอายุจำนวน 17 คน ใช้บริการการใช้โปรแกรมบนเครื่องอื่น เนื่องมาจากการที่อินเทอร์เน็ตมีเครือข่ายครอบคลุมทั่วโลก หากสามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายกับอินเทอร์เน็ตได้ จะทำให้คนมีโอกาสได้รับข่าวสาร ข้อมูล สารสนเทศ และสามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะใช้บริการ

อินเทอร์เน็ตจากคอมพิวเตอร์ที่ OPDY Club จัดไว้ให้สมาชิกได้ใช้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
นอกจากนั้น ผู้สูงอายุยังใช้บริการอินเทอร์เน็ตจากสถานที่ที่จัดบริการอินเทอร์เน็ตไว้
สำหรับลูกค้า เช่น ร้านกาแฟ ร้านหนังสือ เป็นต้น

(ง) การสนทนากลุ่ม

ผู้สูงอายุจำนวน 14 คน ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น

(1) การสนทนากลุ่มผ่านเว็บบอร์ด

- เว็บบอร์ดของ OPDY Club (www.happyopdy.com)

จากการสัมภาษณ์ ผู้สูงอายุนิยมที่จะเข้าไปโพสต์ข้อความไว้ใน
เว็บบอร์ด เพราะการสื่อสารในรูปแบบนี้ มีลักษณะของการ
สื่อสารระหว่างกลุ่มบุคคลแบบไม่พร้อมกัน (Many-to-many
asynchronous communication) ซึ่งจะเข้าถึงผู้รับสารจำนวนที่
มากกว่า และเปิดให้คนเข้าร่วมถกเถียงแสดงความคิดเห็นได้
โดยไม่จำกัด

ผู้สูงอายุสามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารได้โดยการฝากไว้ที่เว็บ
บอร์ด และอ่านข้อความที่คนอื่น ๆ ตอบกลับ นอกจากนี้ ยัง
สามารถคุยโต้ตอบกันทันที (Real time) ได้อีกด้วย

ผู้สูงอายุเข้าไปโพสต์ข้อความในเว็บบอร์ดที่มีหัวข้อกระทู้
หลากหลายประเภท ได้แก่ เรื่องภายใน OPDY Club ไม่ว่าจะเป็น
เป็นเรื่องหลักสูตรคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างเช่น คุณโสภาก็เข้ามา
แนะนำให้ทาง OPDY Club เปิดสอนหลักสูตร Photoshop เป็น
ต้น การนัดพบปะสังสรรค์ของสมาชิก ตัวอย่างเช่น กรณีของ
คุณหญิงเล็ก ที่เข้ามาโพสต์ข้อความถึงเพื่อนร่วมรุ่น 2 เป็นต้น
หรือการฝากข้อความถึงครู ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคำแนะนำหรือการ
แจ้งปัญหา ตลอดจนข้อมูลความรู้ที่น่าสนใจอื่น ๆ เช่น เรื่องที่
เกี่ยวกับสุขภาพ การใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ เป็นต้น

- เว็บไซต์อื่นๆ

ผู้สูงอายุจำนวน 8 คน เข้าไปโพสต์ข้อความที่เว็บบอร์ดอื่นๆ เช่น เว็บบอร์ดของ Krumom (www.thai.net/krumom) อดีตอาจารย์ระดับประถมศึกษาที่ลาออกก่อนเกษียณอายุ ปัจจุบันอาศัยอยู่ในจังหวัดลำปาง และเป็นที่รู้จักและเรียกกันในหมู่ผู้สูงอายุที่เข้ามาโพสต์ข้อความว่า 'ครูหม่อม' ทั้งนี้ ครูหม่อมได้เรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเอง จนกระทั่งได้จัดทำเว็บไซต์ของตนเองเพื่อให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ที่เข้าไปเยี่ยมชม รวมทั้งเป็นแหล่งรวม link ไปยังเว็บไซต์ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร เป็นต้น สำหรับเว็บบอร์ดของครูหม่อม ได้มีสมาชิกผู้สูงอายุของ OPPY เข้าไปโพสต์ข้อความ ซึ่งบางกระทู้ได้มีผู้เข้ามาร่วมแสดงความเห็นเป็นจำนวนมาก จากการสัมภาษณ์สมาชิก ผู้วิจัยได้ทราบว่า ภายหลังจากได้โต้ตอบกันผ่านทางเว็บบอร์ดเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว หากเห็นว่ามี การพูดคุย อธิบายกัน ก็จะพัฒนาไปสู่การส่ง E-mail ถึงกันโดยตรง นอกจากนั้น ผู้สูงอายุยังเข้าไปโพสต์ข้อความที่เว็บไซต์อื่นๆ เช่น www.pantip.com หรือ www.sanook.com อีกด้วย

(2) การสนทนาผ่านเครือข่ายด้วย ICQ

สำหรับสมาชิกของ OPPY Club ที่ได้ผ่านหลักสูตรพื้นฐาน เช่น การใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น การใช้ค้นหาข้อมูลข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต และการใช้บริการ E-Mail มาแล้วนั้น ทาง OPPY Club ยังมีการสอนในหลักสูตรของการสนทนาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอีกด้วย โดยการสนทนา นี้ จะเป็นการคุยโต้ตอบกันด้วยการพิมพ์ข้อความ ในแต่ละครั้งสามารถคุยกับเพื่อนๆ ได้มากกว่า 1 คน หรือเป็นหมู่คณะก็ได้ และไม่ว่าคนที่เราต้องการจะสนทนาด้วยจะอยู่ที่ใดในโลกก็สามารถเข้าร่วมวงสนทนาได้เช่นกัน ข้อสำคัญก็คือ ทุกคนจะต้องนั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ และเชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตพร้อมๆ กัน

ในการเรียน สมาชิกต้องเรียนรู้การใช้งานโปรแกรม ICQ ซึ่งเป็นโปรแกรมแชตที่นิยมใช้กัน และลงทะเบียนขอเลขหมายประจำตัว เพื่อนำไปแจ้งเพื่อนๆ ที่ต้องการจะคุยด้วยให้ทราบ เมื่อทุกคนได้รับเลขหมายของเพื่อนมาแล้ว ก็จะทำการใส่เลขหมายดังกล่าวเข้าไปใน Contact list โดยการที่จะคุยกับใครได้นั้น ทั้งสองฝ่ายจะต้องมีเลขหมายของกันและกันอยู่ใน Contact list โดยโปรแกรม ICQ นี้จะแจ้งให้ทราบตลอดเวลาว่า มีเพื่อนคนใดที่อยู่ใน Contact list กำลัง Online อยู่และพร้อมจะสนทนากับเรา

จากการสัมภาษณ์ พบว่ามีผู้สูงอายุจำนวน 5 คน ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าไปพูดคุยกับคนอื่นๆ ในแชตรูม โดยผู้สูงอายุให้เหตุผลว่า มีความรู้สึกว่าการแชตนั้น มีลักษณะของการโต้ตอบแบบทันทีทันใด (Immediate feedback) ซึ่งเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายที่เกิดขึ้นทันทีทันใดในขณะนั้น

(Real time) จึงน่าจะเป็นโปรแกรมการใช้ของวัยรุ่นมากกว่า ตัวอย่างเช่น คุณชาติชาย ที่ให้ความเห็นว่า โปรแกรมการแชตใช้สำหรับหาเพื่อนใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่น ที่คงจะไม่ต้องการแชตกับผู้สูงอายุ ในขณะที่คุณนิภา ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เคยใช้โปรแกรมแชต โดยเข้าไปในเว็บไซต์ของประเทศสิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา โดยได้ให้ข้อมูลอายุตามความเป็นจริง ซึ่งก็ได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดกับคนอื่นๆ ในกลุ่ม หรือคุณยงยุพลักษณ์ ที่เข้าไปแชตในกลุ่มของผู้รักกีฬาฟุตบอล มีโอกาสได้คุยอย่างสนทนากับเด็กวัยรุ่นชาวออสเตรเลียอย่างสนุกสนาน และได้บอกข้อมูลตามความเป็นจริงเช่นกันว่าเป็นผู้สูงอายุ โดยคุณยงยุพลักษณ์ได้กล่าวว่า มีความเห็นว่า การแชตนั้น สร้างความสนุกสนานคล้ายกับงานปาร์ตี้บนอินเทอร์เน็ตซึ่งทุกคนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างมิตรภาพระหว่างกัน แต่ภายหลังผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าไม่สะดวก เนื่องจากการแชตนั้น ต้องมีการโต้ตอบกันทันทีทันใด จึงจำเป็นที่คู่สนทนาจะต้องอยู่โต้ตอบกันในขณะที่นั้นด้วย ซึ่งเป็นการยากลำบากที่จะต้องนัดแนะกันเพื่อที่จะเข้ามาพูดคุยพร้อมๆ กัน

(จ) การซื้อสินค้า

การใช้งานที่สะดวกและง่ายยิ่งขึ้นของอินเทอร์เน็ต ทำให้หลายธุรกิจเริ่มหันมาให้ความสนใจเห็นได้จากการที่เราสามารถพบเห็นธุรกิจที่ลงโฆษณาทั้งในโทรทัศน์ หรือ นิตยสารต่างๆ เริ่มมีการระบุเว็บไซต์สำหรับให้บริการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการ รวมถึงการขายสินค้าหรือให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต ตัวอย่างเช่น การขายสินค้าในห้างสรรพสินค้า การจองตั๋วเครื่องบิน การสั่งซื้อดอกไม้ หรือการใช้บริการของธนาคาร เพื่อทำธุรกรรมทางการเงิน เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ ผู้สูงอายุจำนวน 8 คน ใช้อินเทอร์เน็ตในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยว ได้จองโรงแรม และตั๋วเครื่องบินผ่านเว็บไซต์ของผู้ให้บริการด้วยตัวเอง ผู้สูงอายุ 5 คน ใช้บริการสั่งซื้อหนังสือทางอินเทอร์เน็ต และผู้สูงอายุ 2 คน เคยใช้บริการสั่งซื้อดอกไม้ผ่านอินเทอร์เน็ต โดยหลังจากที่ผู้สูงอายุได้รับทราบข่าวว่าเพื่อนสนิทซึ่งอาศัยอยู่ที่ประเทศอังกฤษป่วย จึงได้สั่งซื้อดอกไม้ผ่านบริการ International Delivery ของ 1-800-flowers.com (www.1-800-flowers.com) เพื่อนำไปส่งให้กับเพื่อนโดยชำระเงินผ่านบัญชีบัตรเครดิต ซึ่งภายหลังบุตรของเพื่อนได้ติดต่อกลับมากล่าวขอบคุณแทนมารดา และแจ้งว่าผู้รับมีความยินดีเป็นอย่างมากที่ได้รับดอกไม้

(ข) การขนถ่ายแฟ้มข้อมูล

ผู้สูงอายุจำนวน 3 คน ใช้บริการขนถ่ายแฟ้มข้อมูล โดยส่วนใหญ่จะเป็นการขนถ่ายข้อมูล เช่น ข่าวสาร บทความต่างๆ ที่ผู้สูงอายุสนใจ หรือเห็นว่ามีความประโยชน์ เพื่อที่จะส่งต่อไปให้คนที่รู้จัก

จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่า ผู้สูงอายุใช้บริการขนถ่ายแฟ้มข้อมูลเป็นจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับการใช้บริการประเภทอื่นๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ เนื่องมาจากส่วนใหญ่ผู้ที่ทำการขนถ่ายแฟ้มข้อมูลจะมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปประโยชน์ในด้านการทำงาน (Task oriented) ซึ่งสำหรับผู้สูงอายุนั้น ไม่จำเป็นเพราะได้ผ่านพ้นวัยทำงาน หรือ เกษียณอายุแล้ว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มผู้สูงอายุข้างต้น โดยการนำมาเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ของการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อกลางของการสื่อสารตามที่ Hiltz ได้แบ่งไว้ นั้น พบว่า ผู้สูงอายุมีรูปแบบของการใช้ CMC ดังต่อไปนี้

- การใช้ CMC เพื่อการแทนที่

ผู้สูงอายুর้อยละ 93 มีรูปแบบของการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการแทนที่ ตัวอย่างเช่น การส่ง E-mail แทนการเขียนจดหมาย ซึ่งต้องใช้เวลานานกว่าจะถึงมือผู้รับ อีกทั้งยังเสี่ยงต่อการสูญหาย หรือการใช้โทรศัพท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกที่มีเพื่อน หรือลูกหลานที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งก่อนหน้านี้อินเทอร์เน็ตจะมีการใช้อย่างแพร่หลายเช่นปัจจุบันนี้นั้น เดิมหากต้องการติดต่อสื่อสารกันด้วยการใช้โทรศัพท์ จะต้องทำการนัดแนะกันถึงวันเวลาที่โทรศัพท์ไป ซึ่งไม่สะดวก เพราะเวลาที่ต่างกัน และยังมีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง แต่เมื่อมีอินเทอร์เน็ต สมาชิกก็สามารถจะส่ง E-mail ไปถึงญาติมิตร และยังสามารถเก็บไว้ใน mailbox ของผู้รับได้ สะดวกที่จะเปิดอ่านเมื่อใดก็ได้ ในทางกลับกัน เพื่อนและลูกหลานก็สามารถที่จะส่งอีเมลล์กลับมายังสมาชิกในตลอดเวลา ดังตัวอย่างของคุณอนงค์ ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“ส่วนใหญ่จะใช้ E-mail ติดต่อเพื่อน ญาติพี่น้องที่อยู่เมืองนอก โดยจะส่ง E-mail ถึงน้องสาวประมาณอาทิตย์ละ 2 ฉบับ ซึ่งน้องสาวจะตอบกลับมาเร็ว เพราะคิดถึงกัน” (อนงค์, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2544)

- การใช้ CMC เพื่อการเสริม

ผู้สูงอายুর้อยละ 59 ใช้ CMC เพื่อเป็นการเสริมวิธีการสื่อสารแบบเดิม ตัวอย่างเช่น คุณโสภาก็ให้สัมภาษณ์ว่า มีความสนใจในเรื่องนิทรรศการคอมพิวเตอร์ และจะติดตามข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต นอกเหนือจากการอ่านจากหนังสือพิมพ์ ว่าจะมีนิทรรศการเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่ใดบ้าง ในช่วงวันและเวลาใด มีกิจกรรมพิเศษอะไรบ้าง ก่อนที่จะเดินทางไปร่วมงาน หรือคุณพรพิมล ที่ติดตามข่าวสารเรื่องการจัดนิทรรศการหนังสือของสำนักพิมพ์ที่ตนสนใจ ตลอดจนการมาร่วมเสวนาในงานของนักเขียนที่ตนชื่นชอบทางอินเทอร์เน็ต นอกเหนือจากการติดตามข่าวทางหนังสือพิมพ์และวิทยุ และเดินทางไปในวันที่จะได้พบนักเขียนคนดังกล่าว เพื่อขอให้เซ็นในหนังสือเล่มที่เขียนโดยนักเขียนนั้น หรือกรณีของคุณโดมชัย ที่เปิดดูผังรายการโทรทัศน์ของ UBC จากเว็บไซต์

(www.ubc.co.th) เพื่อติดตามชมรายการที่น่าสนใจ โดยให้เหตุผลว่า ถึงแม้ว่าทาง UBC จะมีรายละเอียดของรายการที่จะแพร่ภาพในแต่ละวันส่งให้กับสมาชิกทุกเดือนอยู่แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากการอ่านจากเว็บไซต์จะให้รายละเอียดที่มากกว่า และยังสามารถต่อการค้นหา โดยสามารถกำหนดรายละเอียดของประเภทรายการ วัน เวลา และช่องโทรทัศน์ที่จะแพร่ภาพ เพื่อการค้นหาข้อมูลที่ต้องการทราบได้ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุท่านนี้ยังมีแผนที่จะใช้บริการอื่นๆ ผ่านเว็บไซต์เพิ่มเติม อาทิเช่น บริการแจ้งเตือนรายการที่ชื่นชอบ โดยสมาชิกจะต้องระบุรายละเอียดของรายการที่ต้องการ เพื่อรับข้อมูลการแจ้งเตือนของ UBC ทาง E-mail หรือบริการ SMS (Short Message Service) ผ่านโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

- การใช้ CMC เพื่อการเผยแพร่

ผู้สูงอายุร้อยละ 50 ใช้ CMC เพื่อการเผยแพร่ โดยรูปแบบที่พบคือ การอ่านหนังสือพิมพ์ โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเลือกอ่านหัวข้อข่าวที่สนใจจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ ผ่านเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ หรือ ผ่านเว็บที่เป็นที่รวมของ link ต่างๆ เช่น www.sanook.com หรือ www.pantip.com เป็นต้น ในขณะที่ยังคงอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับจริงพร้อมกันไปด้วย แต่ในปริมาณที่น้อยลง โดยให้เหตุผลว่า การอ่านจากอินเทอร์เน็ตนี้ นอกจากจะสามารถติดตามอ่านเฉพาะข่าวที่ตนสนใจได้แล้ว ยังสามารถที่จะอ่านข่าวย้อนหลังไปได้อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น หากหนังสือฉบับใด มีทั้งรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน และมีเว็บไซต์ให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ตแล้ว ก็สามารถติดตามอ่านได้อย่างสะดวก

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่าผู้สูงอายุใช้ CMC เพื่อการแทนที่ ในรูปแบบของการส่ง E-mail ถึงบุคคลที่รู้จักมากที่สุด เนื่องมาจากความไม่สะดวกในการเดินทางไปพบปะสื่อสารกันแบบเผชิญหน้า โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะส่ง E-mail ถึงคนในครอบครัว บุตรหลานญาติมิตรที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ นอกจากนั้น ผู้สูงอายุยังส่ง E-mail ถึงบุคคลที่ไม่รู้จักกัน แต่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันตามความคิด เป็นการทดแทนลูกหลานที่อยู่ห่างไกล และทดแทนการเดินทาง

4.4 บทบาทของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ที่มีต่อผู้สูงอายุ

4.4.1 บทบาทที่มีต่อระดับตัวบุคคล

(ก) การเพิ่มโอกาสใหม่ๆ ในการดำเนินชีวิต

เนื่องมาจากความคิดที่ว่า ผู้สูงอายุได้ทำงานมาตลอดชีวิตแล้ว หลังจากการเกษียณอายุ จึงเป็นเวลาที่ควรจะได้พักผ่อน ทำให้ผู้สูงอายุไม่มีกิจกรรมต่างๆ มากนัก ทั้งที่มีเวลาว่างอย่างเหลือเฟือ แต่สำหรับผู้สูงอายุสมาชิก OPPY Club นั้น เมื่อได้มาเรียนรู้วิธีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแล้ว ทำให้ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์ และมีค่า เช่นที่คุณพรพิมลได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“จากที่เมื่อก่อน เวลาอ่านหนังสือพิมพ์แล้วเปิดไปถึงส่วนของข่าวที่เกี่ยวกับไอที เราก็ไม่สนใจและเปิดผ่านไป เดี่ยวนี้จะหยุดอ่าน ยิ่งอ่านยิ่งสนุก เมื่อมีการแนะนำเว็บไซต์ใหม่ๆ ก็จะจดไว้แล้วไปท่องดู” (พรพิมล, สัมภาษณ์ 4 เมษายน 2545)

หรือกรณีของคุณคาร์เมน ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“การเล่นอินเทอร์เน็ตเป็นการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อยากรู้อะไรก็ค้นคว้าได้ทุกอย่าง เป็นห้องสมุดประจำตัว อยากทำกับข้าว แต่งตัว ชื่อของ หาข้อมูลเกี่ยวกับกีฬา เช่น กอล์ฟ และอีกหลายสิ่งหลายอย่าง รวมถึงการอ่านหนังสือพิมพ์ก็ทำได้” (คาร์เมน, สัมภาษณ์ 8 พฤษภาคม 2545)

นอกจากนั้น CMC ยังช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยการสร้างชุมชนใหม่สำหรับผู้สูงวัย เปิดโอกาสให้ได้ทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ๆ และได้มาสังสรรค์ร่วมกัน ดังตัวอย่างที่คุณสมควรให้สัมภาษณ์ว่า

“หลังจากที่ได้มาเรียนแล้ว ก็จะส่ง E-mail ร้องถึงกันจ้าละหวั่น Attached รูปภาพดีๆ เรื่องราวที่มีเนื้อหาดี ๆ ถึงกันไม่เว้นแต่ละวัน เป็นแบบจดหมายเวียน ทำให้มีเพื่อนมากขึ้นทุกที” (สมควร, สัมภาษณ์ 9 พฤษภาคม 2545)

การมาสมัครเรียนจึงเป็นการให้ชีวิตใหม่แก่ผู้สูงอายุ จากเดิมที่เคยอยู่อย่างเงียบเหงา และรู้สึกที่ใช้ชีวิตอย่างไร้ค่า ส่งผลให้เกิดการเจ็บป่วยทั้งร่างกายและจิตใจ เปลี่ยนมาเป็นการรู้สึกที่ชีวิตมีคุณค่ามากขึ้น และไม่เจ็บไข้ได้ป่วย

(ข) การมีทางเลือกในการสื่อสารมากขึ้น

CMC ช่วยเพิ่มช่องทางการสื่อสารของผู้สูงอายุกับโลกภายนอก เช่น เป็นช่องทางให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อสื่อสารกับคนในครอบครัวและญาติมิตรที่อยู่ในต่างประเทศได้อย่างสะดวก ทำให้มีความรู้สึกใกล้ชิดกันมากขึ้น เพราะสามารถสื่อสารกันได้ตลอดเวลาที่ต้องการ อีกทั้งช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้อย่างมาก ดังเช่นกรณีของคุณโสภา ที่กล่าวว่า

“ใช้เวลาว่างในการส่ง E-mail ถึงลูกหลานและน้องๆ ได้คุยกันเหมือนนั่งอยู่ใกล้ๆ กัน พูดคุยกันตั้งแต่เรื่องใหญ่จนกระทั่งเรื่องเล็ก เพลิดเพลินและแก้เหงาได้มาก”
(โสภา, สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2545)

หรือกรณีของคุณศุภร ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“เดิมต้องเขียนจดหมายถึงลูกที่เรียนอยู่ที่สหรัฐอเมริกาทั้ง 3 คน แยกกันคนละฉบับ เพราะเรียนอยู่ต่างที่กัน ภายหลังจากที่ได้เรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ต ก็สามารถส่ง E-mail ถึงลูกด้วยข้อความเดียวกันทั้งหมดโดยไม่ต้องเขียนซ้ำๆ อีก”
(ศุภร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2544)

(ค) การเพิ่มพูนภาพลักษณ์ตนเอง

คุณหญิงชัชวี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “พฤติกรรมของกลุ่มผู้สูงวัยที่ตัดสินใจสมัครเข้ามาเรียนคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เป็นเพราะต้องการเรียนรู้เทคโนโลยี เพราะไม่อยากจะเป็นส่วนเกินในบ้าน โดยสามารถนำความรู้ด้านเทคโนโลยีที่ได้รับไปคุยกับลูกหลานได้ ซึ่งร้อยละ 99 ของผู้สูงวัยที่เข้ามาเรียนรู้สักแปปปีเป็นอย่างมาก เพราะรู้สึกได้ว่าตัวเองเป็นคนทันสมัยและมีคุณค่า”

เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นประเด็นที่ทุกคนในสังคมต่างพูดถึง การมาเรียนที่ OPPY Club จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มีความรู้สึกมีคุณค่า มีความภูมิใจในตนเองที่สามารถพูดคุยกับลูกหลานในหัวข้อเดียวกันได้รู้เรื่อง เป็นการลดช่องว่างระหว่างวัย สามารถตามทันโลกที่มีเทคโนโลยีสูงของเด็ก ทำให้ได้ใกล้ชิดกับเด็ก ดังตัวอย่างของคุณประทุมศรี ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“เมื่อได้มาเรียนที่ OPPY Club ทำให้รู้เรื่องการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมากขึ้น กลับไปคุยกับลูกๆ ที่บ้านอย่างสนุกสนาน สามารถเล่นคอมพิวเตอร์ด้วยกันได้ ลูกชายก็ชื่นชมแม่” (ประทุมศรี, สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2544)

หรือกรณีของคุณอำภา ที่กล่าวถึงประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตว่า

“เมื่อส่ง E-mail ถึงลูก ก็ได้รับคำชมเชยว่าคุณแม่เก่งจัง อีกทั้งลูกยังนำไปเล่าให้เพื่อนๆ ฟังด้วยความภาคภูมิใจ เป็นที่ปลื้มของคนเป็นแม่ที่ไม่อยากตกสมัย สามารถสื่อสารกับลูกที่แม่จะอยู่คนละประเทศ และต่างวัยกันได้ดี” (อำภา, สัมภาษณ์ 25 ตุลาคม 2544)

ภายหลังจากที่ OPPY Club ได้เปิดตัวมาเป็นระยะเวลา 2 ปี และได้รับการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับทราบผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง มีผู้สูงวัยสนใจมาสมัครเป็นสมาชิกของชมรมเป็นจำนวนมาก กล่าวได้ว่า OPPY Club ประสบความสำเร็จเนื่องจากเป็นสถาบันแห่งแรกที่เปิดสอนคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่ผ่านการเรียนจาก OPPY Club จึงได้รับความสนใจจากคนทั่วไป อีกทั้งยังได้รับการยอมรับจากสังคมว่า เป็นคนแก่ที่ทันสมัย ไม่ตกยุค ถึงแม้จะแก่แต่ก็มีลักษณะ ‘Young at heart’

4.4.2 บทบาทของ CMC ในการสร้างชุมชน

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของ CMC ที่มีต่อการสร้างชุมชนใหม่ พบว่า CMC มีบทบาทต่อการสร้างชุมชนของสมาชิก ทั้งในรูปแบบของชุมชนจริง และชุมชนเสมือน

(ก) การสร้างชุมชนจริง

หากพิจารณาถึงองค์ประกอบ 5 ประการของชุมชน คือ คน ความสนใจที่มีต่อเรื่องเดียวกัน อาณาบริเวณ การปฏิบัติต่อกัน และความสัมพันธ์ของสมาชิกแล้ว การมารวมตัวกันของสมาชิกผู้สูงอายุนั้น ถือได้ว่าเป็นการสร้างชุมชนใหม่ขึ้นมา โดยกลุ่มบุคคลที่มารวมกันนี้ เป็นการมารวมกลุ่มตามอายุ และเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน กล่าวคือ ต้องการที่จะมาสมัครเพื่อเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งก็

คือ หลักสูตรการสอนคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการที่จะมีโอกาสได้มารู้จักเพื่อนใหม่ๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นการลดความเหงาที่เกิดขึ้น

OPPY Club ถือเป็นชุมชนแห่งหนึ่ง เพราะมีอาณาบริเวณที่แน่นอน มีการจัดระเบียบในชุมชน ทำให้สมาชิกมีการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างสะดวก ทัวถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ ทำให้สมาชิกมีความรู้สึกผูกพันต่อชุมชนร่วมกัน

สำหรับสมาชิกที่เรียนจบในหลักสูตรต่างๆ แล้ว OPpy Club ยังให้สิทธิประโยชน์ในการเข้ามาใช้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต รวมถึงใช้บริการสวนพักผ่อน และบริการอื่น ๆ เช่น บริการของว่างที่จัดเตรียมไว้สำหรับสมาชิกได้

การเข้ามาเป็นสมาชิกของชุมชน OPpy Club จึงเป็นการสร้างมิตรภาพแห่งใหม่ของผู้สูงอายุซึ่งแต่เดิมมีข้อจำกัดในการสร้างชุมชน ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ ของสมาชิก ดังต่อไปนี้

(1) การนัดพบปะและสังสรรค์

คุณโสภา เป็นสมาชิกผู้สูงอายุที่เข้ามาที่ OPpy Club เป็นประจำ โดยคุณโสภาก็จะแวะเข้ามาทุกสัปดาห์ ละ 4 วัน คือ ในวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี ซึ่งนอกเหนือจากการเข้ามาเพื่อพบปะเพื่อนๆ หลากหลายรุ่นแล้ว ก็ยังเข้ามาเพื่อใช้คอมพิวเตอร์ในการเช็ค และตอบ E-mail ที่ส่งเข้ามาถึงทุกวัน เฉลี่ยวันละ 5 – 6 ฉบับ

สำหรับสมาชิกที่เรียนจบหลักสูตรแล้ว ยังมีการส่ง E-mail นัดพบปะสังสรรค์กันอย่างสม่ำเสมอ เช่น สมาชิกในรุ่นที่ 4 ที่มีการนัดพบปะสังสรรค์ เพื่อรับประทานอาหารกลางวันร่วมกันทุกวันพุธสุดท้ายของเดือนที่ OPpy Club เป็นต้น โดยจากการเข้าไปสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า การพบปะแต่ละครั้งนั้น มีบรรยากาศที่สนุกสนาน โดยหัวข้อสนทนาจะเป็นเรื่องของอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ใหม่ๆ ที่น่าสนใจ หรือหลักสูตรใหม่ที่ OPpy Club เปิดสอน เป็นต้น หรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของเพื่อนร่วมรุ่น หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องที่เป็นประเด็นสังคมในขณะนั้น เป็นต้น

นอกจากคุณโสภาแล้ว คุณนิภา และคุณยงยุพลักษณ์ ก็เป็นผู้สูงอายุที่จะเข้ามาที่ OPPY Club เป็นประจำทุกเดือน อีกทั้งยังมีการนัดพบปะกับเพื่อนสมาชิกนอกสถานที่ เช่น การชักชวนกลุ่มเพื่อนไปเที่ยวงานแสดงสินค้านานาชาติที่เมืองทองธานี เป็นต้น

รูปแบบปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกนี้ สอดคล้องกับความเป็นชุมชนในความหมายที่เป็นการรวมกลุ่มของคนที่มีความสนใจร่วมกัน และมีการพบปะสังสรรค์กันอยู่เสมอ

(2) การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสมาชิก

ผู้สูงอายุบางท่าน เป็นผู้ที่คอยให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสมาชิกที่มีปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ตัวอย่างเช่น คุณโสภา ที่เป็นหนึ่งในผู้ที่ผ่านการเรียนการสอนของ OPPY Club ครบทุกหลักสูตรแล้ว และยังเฝ้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการหาหนังสือคอมพิวเตอร์ใหม่ๆ มาอ่านและไปร่วมงานนิทรรศการด้าน IT อย่างสม่ำเสมอ คุณโสภาจึงเป็นที่รู้จักไม่เฉพาะกับสมาชิกที่เรียนอยู่ในรุ่นเดียวกันเท่านั้น แต่รวมถึงสมาชิกรุ่นหลังๆ อีกด้วย

จากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า หากสมาชิก OPPY ท่านอื่นๆ มีปัญหาหรือข้อสงสัยในการใช้อินเทอร์เน็ตขณะที่เข้ามาใช้คอมพิวเตอร์ที่ OPPY Club มักจะมาปรึกษาคุณโสภา เพราะคุณโสภาจะช่วยเหลือและให้คำปรึกษาอย่างเต็มที่

(3) การรวมกลุ่มตามความสนใจในกิจกรรม

สมาชิกผู้สูงอายุมักมีการรวมกลุ่มอื่นๆ ตามประเภทของความสนใจในกิจกรรม เช่น การรวมกลุ่มของคุณคาร์เมน ต่างใจ และเพื่อนๆ คือ คุณอัจฉรา ชินาลัย คุณวิวัฒน์ อิศริยาพันธ์ คุณประพิณ เกตธราภาค และคุณดรุณี พาณิชย์พงศ์ ที่ได้ร่วมเรียนในหลักสูตรการวาดรูปสีน้ำที่ OPPY Club จัดให้สมาชิกได้เรียนเพิ่มเติม กลุ่มของคุณคาร์เมน ได้นัดกันไปเรียนเพิ่มเติมจากผู้สอน คือ อาจารย์ สาโรจน์ ตั้งตฤณกุล จนกระทั่งฝีมือพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความคิดในการทำ

ประโยชน์เพื่อสังคม ภายหลังจึงร่วมกันวาดภาพ และนำมารวมเล่มพิมพ์
จำหน่ายเพื่อนำรายได้มอบให้กับมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ เป็นต้น

การเข้ามาเป็นสมาชิกของ OPDY Club จึงเป็นเสมือนจุดเชื่อมไปสู่การขยาย
เครือข่ายทางสังคมที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่ดำเนินมาอย่าง
ต่อเนื่องนั้น ก่อให้เกิดชุมชนใหม่ที่มีรูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะ Long term
relationship ที่สมาชิกมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น มีทั้งการให้และรับ และมี
จุดมุ่งหมายร่วมกันในอันที่จะสนับสนุนให้ชุมชนคงอยู่ตลอดไป

(ข) การสร้างชุมชนเสมือน

สำหรับบทบาทของ CMC ในแง่ของการสร้างชุมชนใหม่นั้น งานวิจัยของ Ed
Arquitt (1999) เกี่ยวกับ Elderhostel พบว่า คนจะสร้างชุมชนให้เกิดขึ้นทุกที่ที่สามารถจะ
กระทำได้ โดยจะมุ่งเน้นการสร้างสายสัมพันธ์เชิงสังคม เพื่อเชื่อมต่อบุคคลเข้ากับ
สังคมที่ใหญ่กว่า และในสภาพสังคมโลกาภิวัตน์เช่นปัจจุบันนี้ ชุมชนไม่จำเป็นต้องถูก
จำกัดไว้เพียงบริเวณที่เราอยู่เท่านั้น แต่ปัจจัยในการเชื่อมคนเข้าด้วยกันก็คือ ค่านิยมที่มี
ร่วมกัน ความผูกพัน ความไว้วางใจ ความจริงใจ และความเคารพนับถือ สิ่งที่คนมุ่งหวัง
จะได้รับจากการเป็นสมาชิกของชุมชนหนึ่งๆ ก็คือ การสนับสนุนทางสังคม ความหมาย
การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

สำหรับผู้สูงอายุ OPDY Club นั้น มีรูปแบบของการสร้างชุมชนเสมือน ดังนี้

(1) ผ่านเว็บบอร์ด

ตามที่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างประเภทของชุมชนเสมือนที่เกิดขึ้นในประเทศ
สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการแบ่งประเภททั้งตามลักษณะประชากร เช่น ชุมชน Tripod
ของกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย ชุมชน Ivillage ของกลุ่มผู้หญิง ชุมชน
Babyplace.com ของกลุ่มพ่อแม่ใหม่ ชุมชน SeniorNet ของกลุ่มผู้สูงอายุ
ชุมชน Netnoir ของกลุ่มคนเชื้อสายแอฟริกัน – อเมริกัน เป็นต้น การแบ่งตามกลุ่ม
อาชีพ เช่น ชุมชน Agriculture.com ของกลุ่มเกษตรกร ชุมชน Physicians On-
Line ของกลุ่มแพทย์ ชุมชน TechRepublic ของกลุ่มนักคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

หรือการแบ่งตามความสนใจเฉพาะกลุ่ม เช่น ชุมชน Virtual Vineyard ของกลุ่มนักดื่มไวน์ ชุมชน Expedia ของกลุ่มนักเดินทาง และชุมชน Motley Fool ของกลุ่มนักลงทุน เป็นต้น

การเข้าไปในเว็บบอร์ดที่เปิดกันมากมาย ไม่ว่าจะเป็น pantip.com หรือ sanook.com และรู้สึกผูกติดอยู่กับเว็บนั้นๆ โดยเข้าไปทุกครั้งที่โอกาสอำนวยให้อาจจะเข้าไปหยอดกระทู้บ้างเป็นบางครั้ง หรือเปิดอ่านบางเรื่องราวที่สนใจหรือไม่ก็เถียงเสียดสีหยอหยอกเจอความเห็นที่ไม่ตรงกันนั้น บ่งบอกว่าคนได้ค้นพบบางสิ่งบางอย่างในนั้น ซึ่งในทางจิตวิทยา ก็คือ ภาพสะท้อนทางความคิดและบุคลิกภาพของตนเอง (ประจวบ วัจใจ, 2545)

เมื่อผู้สูงอายุค้นพบ 'พื้นที่' หรือ 'ชุมชน' ซึ่งในที่นี้หมายถึงเว็บไซต์ ที่สะท้อนถึงรสนิยม เจตคติ และความสนใจของตนเอง จะรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนนั้น ผู้สูงอายุมักมีความพอใจ และยินดีที่จะเป็นเพื่อนกับคนกลุ่มหนึ่งที่มีทัศนคติและความคิดที่ใกล้เคียงกัน ชอบอะไรเหมือนกัน จนนำไปสู่การก่อตั้งกลุ่มในโซเชียลเน็ตเวิร์ก มีกิจกรรมร่วมกัน เคลื่อนไหว หรือแสดงประชามติอย่างใดอย่างหนึ่งผ่านเว็บไซต์ ซึ่งเป็นเสมือนชุมชนของตนเองในที่สุด และเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ก็อาจจะกลายเป็นชุมชนเสมือนขึ้นมา ซึ่งจะเป็นเหมือนมนต์เสน่ห์อย่างหนึ่งที่จะดึงดูดผู้ใช้ให้เข้ามาในเว็บแห่งนี้บ่อยยิ่งขึ้น เพราะนอกจากจะเข้ามาอ่านข่าวแล้ว ยังเข้ามาหาสังคมใหม่อีกด้วย

ทาง OPY Club ได้ทำการจัดแบ่งหมวดหมู่ของกระทู้ในเว็บบอร์ด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เข้ามาชม โดยแบ่งออกเป็น 7 หมวด ดังต่อไปนี้

1. เสวนากับคุณครู
กระทู้ในหมวดนี้ จัดไว้สำหรับผู้ที่ต้องการจะพูดคุยกับคุณครูของ OPY ทุกท่าน ตัวอย่างหัวข้อกระทู้ ได้แก่ ขอ E-mail address ของคุณครูทุกท่าน ขอคำแนะนำในการเลือกหลักสูตรเพื่อเรียนต่อ เป็นต้น
2. เหตุบ้านการเมือง

กระทู้ในหมวดนี้ จัดไว้สำหรับผู้ที่ต้องการสนทนาเกี่ยวกับของสถานการณ์การเมืองและของโลก ตลอดจนว่าด้วยเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่างๆ ตัวอย่างหัวข้อกระทู้ ได้แก่ เหตุการณ์ ถล่มเวสต์เทรตเซ็นเตอร์ เป็นต้น

3. พักผ่อนหย่อนใจ

กระทู้ในหมวดนี้ จัดไว้สำหรับผู้ที่ต้องการสนทนาเรื่องเบาๆ สบายๆ คลายเครียด ทั้งเรื่องท่องเที่ยว อาหาร การกิน กีฬา ภาพยนตร์ ดนตรี บันเทิง และอื่นๆ ตัวอย่างหัวข้อกระทู้ ได้แก่ เทียววันสงกรานต์ 5 สถานที่เที่ยวยอดฮิตของคู่รักนักเที่ยว เป็นต้น

4. มุมโทรซิ่ง

กระทู้ในหมวดนี้ จัดไว้สำหรับผู้ที่ต้องการประกาศข่าวประชาสัมพันธ์ หรือแนะนำในเรื่องต่างๆ ซึ่งสงวนสิทธิ์เฉพาะสมาชิกเท่านั้น ตัวอย่างหัวข้อกระทู้ ได้แก่ เล่าขานตำนานตรุษจีน โปรแกรมกลั่นกรอง Web site ที่ไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน เป็นต้น

5. มุมสุขภาพ

กระทู้ในหมวดนี้ จัดไว้สำหรับผู้ที่ต้องการพูดคุยเรื่องสุขภาพ ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ครอบคลุมปัญหาชีวิต ฯลฯ ตัวอย่างหัวข้อกระทู้ ได้แก่ โรคกระดูกพรุนในวัยทอง เรื่องของหู..ไซ่เพียงแค่นี้ได้ยิน เป็นต้น

6. สนทนาประชาคมพ์

กระทู้ในหมวดนี้ ว่าด้วยเรื่องของคนที่รักคอมพิวเตอร์ ต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และมีความสนใจในความเป็นไปของเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และ IT ตัวอย่างหัวข้อกระทู้ ได้แก่ เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยของการใช้ Ms-Office วิธีการใช้คีย์ด่วน หรือ Shortcut Key เป็นต้น

7. สัพเพเหระ

กระทู้ในหมวดนี้ เป็นเรื่องทั่วไป สำหรับผู้ที่อยากจะพูดคุย หรือโพสต์ข้อความเรื่องต่างๆ แต่ไม่แน่ใจว่าข้อความควรอยู่ที่หมวดใด ก็สามารถเข้ามาโพสต์ไว้ที่หมวดนี้ได้ ตัวอย่างหัวข้อกระทู้ ได้แก่ สิ่งใดคือเป้าหมายชีวิตของคุณ การจัดระเบียบให้กับชีวิต เป็นต้น

การจัดแบ่งกระทู้ออกเป็นหมวดหมู่นี้ ทำให้ผู้ที่เข้ามาในกระทู้ และต้องการมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น รวมถึงการตั้งกระทู้ใหม่ สามารถเลือกหัวข้อกระทู้ที่ตนสนใจ เพื่อเข้าไปอ่าน หรือมีส่วนร่วมโดยการโพสต์ข้อความได้ตามความต้องการ

นอกเหนือจากสมาชิกผู้สูงอายุแล้ว บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของ OPDY Club ก็ยังเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นในเว็บบอร์ดของ OPDY Club อีกด้วย โดยบุคคลเหล่านี้ จะทราบข้อมูลเบื้องต้นอยู่แล้วว่า OPDY Club คือ ชมรมที่ตั้งขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตให้กับสมาชิกผู้สูงวัยโดยเฉพาะ ผู้ที่เข้ามาในกระทู้ซึ่งไม่ใช่สมาชิก ส่วนใหญ่จึงเป็นผู้สูงอายุ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่แสดงตนว่าไม่ใช่ผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม กลุ่มคนส่วนน้อยที่ว่านี้ ก็เข้ามาในเว็บบอร์ดด้วยความคาดหวังว่าจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สูงอายุ จึงถือได้ว่า เป็นผู้เลือกชุมชนที่ตนเองจะเข้าร่วมตามความสนใจที่มีอยู่

การสนทนาผ่านเว็บบอร์ด จึงเป็นรูปแบบของ CMC ที่สร้าง ฐานความสัมพันธ์ และมีตรรกภาพในหมู่คนที่อาจไม่มีโอกาสพบกันได้เลยหากไม่มีคอมพิวเตอร์

จากการศึกษา สรุปว่า การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์มีบทบาทต่อผู้สูงอายุ ในแง่ของการขยายช่องทางการสื่อสาร และการขยายชุมชนของผู้สูงอายุ ทั้งการขยายชุมชนที่ผู้สูงอายุมีอยู่ดั้งเดิม คือกลุ่มคนที่รู้จักกันอยู่แล้ว ซึ่งถือว่่าเป็นชุมชนจริง และสร้างความสัมพันธ์ใหม่ๆ กับผู้ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนผ่าน CMC ในรูปแบบชุมชนเสมือน ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลจากที่ต่างๆ ที่อาจเรียกได้ว่่า เป็นกลุ่มคนแปลกหน้าที่คุ้นเคยกัน ซึ่งมีความคิด ความสนใจในเรื่อง

เดียวกัน โดยจะมีรูปแบบความสัมพันธ์หลากหลาย ตั้งแต่การพูดคุยทั่วไป จนถึงขั้นพัฒนา
ความสัมพันธ์ ได้รู้จัก และนัดพบปะกันแบบเห็นหน้าค่าตา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย